

**Diagnoza
lokalnych zasobów
i potrzeb w zakresie usług
społecznych dla powiatu
grodziskiego**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Łączymy

Aktywizujemy

Wspieramy

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

- 00-844 Warszawa, ul. Grzybowska 80/82
- tel. 22 376 85 00, e-mail: mcps@mcps.com.pl
- www.mcps.com.pl

Dokument wytworzono w okresie wrzesień 2024 – styczeń 2025 r.

Opracowanie: IBC Advisory Spółka Akcyjna oraz Centrum Badań Marketingowych Indicator Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

Wykaz używanych pojęć i skrótów	5
Wprowadzenie.....	6
Najważniejsze wnioski	8
I. Demografia	8
II. Sytuacja gospodarcza gminy	8
III. Lokalne zasoby usług społecznych	8
IV. Pomoc społeczna.....	8
V. Charakterystyka usług społecznych dla osób starszych w powiecie grodziskim w świetle danych zastanych i badań ankietowych.....	9
VI. Charakterystyka usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w powiecie grodziskim w świetle danych zastanych i badań ankietowych.....	10
VII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności w powiecie grodziskim w świetle danych zastanych i badań ankietowych.....	11
VIII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w powiecie grodziskim w świetle danych zastanych i badań ankietowych.....	12
IX. Charakterystyka usług społecznych dla rodzin z dziećmi w powiecie grodziskim w świetle danych zastanych i badań ankietowych.....	13
X. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w powiecie grodziskim w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	14
Rozdział I Diagnoza lokalnych zasobów Powiatu Grodziskiego w zakresie usług społecznych w świetle analizy Danych zastanych	15
I. Analiza sytuacji społecznej i demograficznej.....	15
II. Analiza lokalnych zasobów usług społecznych	16
III. Analiza świadczonych usług społecznych	20
Rozdział II Diagnoza usług społecznych – wnioski z badania ankietowego mieszkańców powiatu grodziskim	29
I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej.....	29
II. Opinie o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie w pięciu grupach beneficjentów.....	31
Rozdział III Diagnoza usług społecznych – wnioski z badania ankietowego instytucji świadczących usługi społeczne w powiecie grodziskim	56
I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej.....	56
II. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.....	58
III. Analiza usług społecznych prowadzonych dla poszczególnych grup beneficjentów w badanych instytucjach, ich problemy w rozwoju i gotowości do świadczenia usług społecznych.....	59
IV. Opinie przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji	62

V. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS)	65
VI. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy	66
Spis tabel	68
Spis wykresów	69

Wykaz używanych pojęć i skrótów

MCPS	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej
Deinstytucjonalizacja	rozumiana nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania
Osoba w wieku poprodukcyjnym	zaczyna się po 60 roku życia dla kobiet i po 65 roku życia dla mężczyzn, zgodnie z ustawowym wiekiem emerytalnym.
Osoba w wieku produkcyjnym	przedział wiekowy obejmuje osoby od 18 do 60 lat dla kobiet i od 18 do 65 lat dla mężczyzn.
Osoba w wieku przedprodukcyjnym	osoba, która jeszcze nie osiągnęła wieku, w którym może podjąć pracę zawodową i w związku z tym nie uczestniczy w rynku pracy.
CAWI	Computer Assisted Web Interview, ankieta online
CUS	Centrum Usług Społecznych
Diagnoza	Diagnoza lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych na Mazowszu
DPS	Dom Pomocy Społecznej
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
Gmina	podstawowa jednostka samorządu terytorialnego w Polsce, odpowiedzialna za lokalne sprawy publiczne. Jest najmniejszym szczeblem administracji publicznej, obejmującym obszar jednej lub kilku miejscowości.
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
Przemoc domowa	formy fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej lub emocjonalnej agresji stosowanej w relacjach rodzinnych lub bliskich, gdzie jedna osoba lub grupa osób sprawuje kontrolę nad inną.
Przyrost naturalny	różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów na danym obszarze w określonym czasie, zazwyczaj w ciągu roku. Jest jednym z podstawowych wskaźników demograficznych służących do oceny czy populacja danego kraju lub regionu rośnie, maleje, czy pozostaje na stabilnym poziomie.
Usługi społeczne	działania i programy realizowane przez państwo, samorządy lokalne lub organizacje pozarządowe, mające na celu wspieranie dobrostanu społecznego i zaspokajanie podstawowych potrzeb obywateli. Ich głównym celem jest pomoc osobom, które z różnych powodów (np. ekonomicznych, zdrowotnych, społecznych) nie są w stanie samodzielnie zadbać o siebie lub poprawić swojej sytuacji życiowej.

WPROWADZENIE

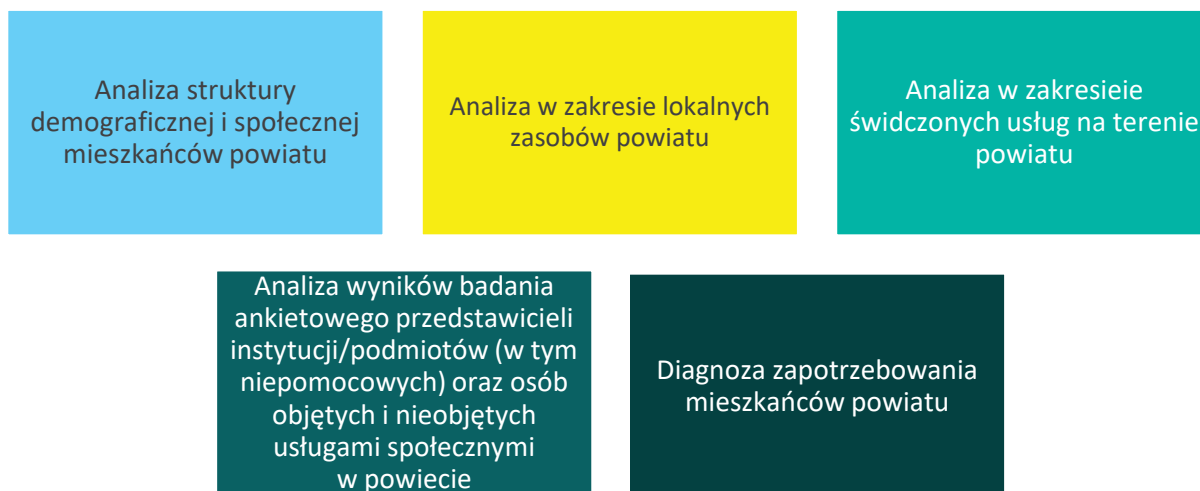
Organizowanie usług społecznych, obok polityki zabezpieczenia dochodu są współcześnie najważniejszym komponentem polityk publicznych państwa w zakresie realizowanej polityki społecznej. Stanowią one odpowiedź na wyzwania społeczne i powiązane są z potrzebami wynikającymi z takich procesów jak: zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób o szczególnych potrzebach i z niepełnosprawnością, ryzyka socjalne, kryzysy personalne i rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje.

W jednostkach samorządu terytorialnego rozwój usług społecznych, powinien wspierać proces deinstytucjonalizacji rozumiany nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki całodobowej, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania. Zmiany w zakresie DI będą następowały w pierwszej kolejności poprzez uruchamianie nowych usług i nowych miejsc świadczenia usług w tzw. środowisku, tak by zapełnić obecnie istniejącą lukę pomiędzy opieką domową a instytucjonalną opieką całodobową.

Aby sprostać wyzwaniom związanym z rozwojem usług społecznych i deinstytucjonalizacji na poziomie gmin i powiatów, niezbędne jest przygotowanie Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych (LPDI). Jednym z elementów LPDI jest dokonanie pogłębionej diagnozy stanu istniejącego i potrzeb społeczności lokalnej co do zakresu oraz form funkcjonowania i rozwoju usług społecznych.

Dlatego też głównym celem „Diagnozy lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych w województwie mazowieckim” (zwanej dalej Diagnozą) była kompleksowa ocena stanu i potrzeb sektora usług społecznych w gminach i powiatach Mazowsza. Diagnoza zawiera analizę obecnych zasobów oraz ocenę potrzeb mieszkańców województwa, szczególnie w kontekście opieki nad osobami starszymi, z niepełnosprawnościami, bezdomnymi, w kryzysie zdrowia psychicznego oraz dla dziecka i rodziny w tym dzieci z niepełnosprawnościami. Niniejszy dokument stanowi raport częściowy z Diagnozy i dotyczy powiatu grodziskiego. Diagnoza składała się z 5 głównych komponentów badawczych. Tworzą one pełny obraz sytuacji w zakresie zasobów i potrzeb sektora usług społecznych w powiecie grodziskim oraz przedstawiają analizę zasobów i potrzeb kadrowych instytucji tej jednostce samorządu terytorialnego.

1. Rysunek 1. Komponenty badawcze diagnozy.

Źródło: Opracowanie własne IBC.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

I. Demografia

Powiat grodziski zamieszkiwało na koniec 2023 roku 105 707 osób z czego 54 783 to kobiety a 50 924 to mężczyźni. Spośród ogółu mieszkańców odnotowano: XXX osoby w wieku przedprodukcyjnym, XXX osób w wieku produkcyjnym, XXX osoby w wieku poprodukcyjnym. Największym problemem demograficznym dla gminy jest proces starzenia się społeczeństwa.

II. Sytuacja gospodarcza gminy

Z uzyskanych danych wynika, że dochody powiatu per capita są wyższe od średniej wojewódzkiej. Liczba zarejestrowanych w systemie regon podmiotów gospodarczych jest wyższa niż wskaźnik dla województwa. Świadczy to o wysokim potencjale rozwoju ekonomicznego dla powiatu.

III. Lokalne zasoby usług społecznych

W powiecie grodziskim funkcjonują podmioty ekonomii społecznej, które wspierają lokalną społeczność i rozwój inicjatyw społeczno-gospodarczych. Dominują organizacje pozarządowe, których liczba wynosi 357, co stanowi największą grupę w tej kategorii (w tym 35 Kół Gospodyń Wiejskich), angażujących się w aktywność społeczną i kulturalną. Na terenie powiatu funkcjonuje także 2 warsztaty terapii zajęciowej.

W powiecie grodziskim funkcjonują: 1 PCPR, 4 OPS, 2 CUS, 2 DPS, 1 ŚDS. Na terenie powiatu grodziskiego funkcjonują także inne jednostki wsparcia:

- 1 placówka specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- 1 mieszkanie treningowe.
- 2 mieszkania wspomagane.

W powiecie grodziskim zlokalizowane są następujące placówki wsparcia:

W 2023 roku gminy powiatu grodziskiego dysponowały 925 mieszkaniami komunalnymi, w tym 183 mieszkaniami socjalnymi. W ciągu roku złożono 147 wnioski o przyznanie mieszkania komunalnego, a na mieszkanie socjalne oczekiwały 101 osób.

IV. Pomoc społeczna

Struktura pomocy udzielanej przez PCPR w powiecie grodziskim pokazuje, że dominującą formą wsparcia były świadczenia pieniężne. W 2023 roku z takiej pomocy skorzystało 7 osób.

Wśród pięciu głównych powodów przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie grodziskim w 2023 roku należy wymienić następujące:

- długotrwałą lub ciężką chorobę, która dotyczyła 891 rodzin
- ubóstwo, które dotknęło 769 rodzin
- niepełnosprawność, która wystąpiła u 594 rodzin
- bezrobocie, które dotknęło 316 rodzin
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, która dotyczyła 257 rodzin, w tym 138 rodzin niepełnych oraz 81 rodzin wielodzietnych.

W 2023 roku PCPR powiatu grodziskiego przeprowadził 165 wywiadów środowiskowych, które objęły 165 rodzin, liczących łącznie 184 osób.

W 2023 roku ośrodki pomocy społecznej z powiatu grodziskiego przeprowadziły 2040 wywiadów środowiskowych, które objęły 1916 rodzin, liczących łącznie 3 121 osób. Praca socjalna została skierowana do 1441 rodzin, w których znajdowało się łącznie 2 371 osób. W tym samym roku zawarto 26 kontraktów socjalnych.

V. Charakterystyka usług społecznych dla osób starszych w powiecie grodziskim w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Na terenie powiatu liczba osób starszych wynosiła 21484, co stanowiło 20,32% ogółu mieszkańców. Pomocą społeczną objętych zostało 522 rodzin spośród osób starszych z czego 416 z nich było jednoosobowych. W sumie udzielone wsparcie dotyczyło 653 tych rodzin, co stanowiło 0,62% ogółu mieszkańców powiatu.

W gminach powiatu grodziskiego usługi opiekuńcze świadczone dla 332 osób na łączną kwotę 2436821 zł.

Na terenie powiatu grodziskiego funkcjonował dom pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku (40 miejsc).

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu grodziskim dobrze wspierają osoby starsze (42% beneficjenci usług społecznych, 37% niekorzystający z niej).

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że usługi oferowane przez gminy powiatu grodziskim osobom starszym są niewystarczające (34% beneficjenci usług społecznych, 30% niekorzystający z niej).

Wśród ankietowanych przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób starszych na terenie gmin powiatu grodziskim jest trudne (44% beneficjenci usług społecznych, 38% niekorzystający z niej).

Z analizy formularzy badawczych najczęściej osoby starsze w ciągu ostatnich 3 lat korzystały w gminach powiatu grodziskim z następujących usług:

- wsparcia w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu itp.)
- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę
- teleopieki.

W opinii mieszkańców powiatu najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób starszych to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu itp.)
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa).

VI. Charakterystyka usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w powiecie grodziskim w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Według NSP w powiecie grodziskim zamieszkiwało 12 859 osób z niepełnosprawnościami. W 2023 roku niepełnosprawność członka rodziny była powodem, dla którego wsparcie z pomocy społecznej otrzymało 594 rodziny zamieszkujące gminy powiatu grodziskiego, w których żyło łącznie 892 osoby. Warto również zauważyć, że w 2023 roku z tytułu niepełnosprawności przyznano zasiłki okresowe dla 58 osób w kwocie 101 270 zł.

Z poziomu PCPR udzielono w 2023 r. następujących usług/dofinansowania:

- na pomoc w celu likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się 51 osobom - na łączną kwotę 369 777 zł.
- turnusy rehabilitacyjne, w których wzięło udział 159 osób. Kwota 272 515 zł.
- zaopatrzone w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny 138 osób na łączną kwotę 381 957 zł.
- w ramach programu „Aktywny samorząd” udzielono 52 świadczeń na łączną kwotę 399 897 zł. 52 osób z niepełnosprawnościami korzystało z form wsparcia pomocy społecznej.
- dofinansowano 7 imprez, w których udział wzięło 289 osób niepełnosprawnych. Dofinansowanie wyniosło 141 168 zł.

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób z niepełnosprawnościami.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu grodziskim dobrze wspierają osoby z niepełnosprawnościami (33% beneficjenci usług społecznych, 30% niekorzystający z niej).

Pośród badanych mieszkańców przeważa opinia o tym, że usługi oferowane przez gminy powiatu grodziskim dla osób z niepełnosprawnościami są niewystarczające (32% beneficjenci usług społecznych, 29% niekorzystający z niej).

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami na terenie gmin powiatu grodziskim jest trudne (41% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z niej).

Ankietowani uznali, że najczęściej osoby z niepełnosprawnościami w ciągu ostatnich 3 lat korzystali z następujących usług:

- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę
- działań rehabilitacyjnych
- teleopieki.

W opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- pomoc profesjonalisty (lub pomoc wolontariusza) w postaci asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami.

VII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności w powiecie grodziskim w świetle danych zastanych i badań ankietowych

W roku 2023 bezdomność była przyczyną udzielenia pomocy społecznej 104 rodzinom, obejmującym 104 osoby, co stanowi 0,10% populacji. Świadczenie schronienia udzielono 95 osobom, na łączną kwotę 1 176 617 zł.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu grodziskim dobrze wspierają osoby w kryzysie bezdomności (28% beneficjenci usług społecznych, 25% niekorzystający z niej).

Ankietowani wskazali także, że usługi oferowane osobom w kryzysie bezdomności przez gminy powiatu grodziskim są niewystarczające (32% beneficjenci usług społecznych, 35% niekorzystający z niej).

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności na terenie gmin powiatu grodziskim jest trudne (36% beneficjenci usług społecznych, 40% niekorzystający z niej).

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie bezdomności z terenu gmin powiatu grodziskim w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- punkty pomocy doraźnej
- noclegownie; ogrzewalnie
- praca socjalna.

W opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności to:

- punkty pomocy doraźnej (m.in. jadłodajnie, punkty wydawania żywności i odzieży, łaźnie, punkty poradnictwa)
- praca socjalna (m.in. wsparcie ze strony pracownika socjalnego w codziennych sprawach służące poprawie funkcjonowania w środowisku społecznym), w tym aktywne docieranie do osób w kryzysie bezdomności w terenie i świadczenie im tam wsparcia (tzw. streetworking)
- schroniska dla osób bezdomnych.

VIII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w powiecie grodziskim w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Analiza statystyk OPS w powiecie grodziskim wskazuje, że w 2023 roku 891 rodzin było objętych świadczeniami z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Ze wsparcia z powodu alkoholizmu korzystało w 2023 roku 117 rodzin, w których funkcjonowało 156 osób. Narkomania występowała jako powód udzielania pomocy społecznej w 25 rodzinach, w których żyło 38 osób.

Na przeciwdziałania alkoholizmowi gminy przeznaczyły 2 401 482 zł, a w przypadku narkomanii 377 008 zł. W 2023 roku przyznano 55 zasiłków okresowych z tytułu długotrwałej choroby na łączną kwotę 95947 zł.

Na terenie powiatu grodziskiego funkcjonował 1 dom pomocy społecznej osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (58 miejsc).

Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone były dla 42 osób, na które przyznano świadczenie, w wysokości 350 595 zł.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu grodziskim źle wspierają osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (34% beneficjenci usług społecznych, 28% niekorzystający z niej).

Uczestniczący w badaniu mieszkańcy stwierdzili, że usługi oferowane osobom w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminy powiatu grodziskim są niewystarczające (35% beneficjenci usług społecznych, 36% niekorzystający z niej).

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie gmin powiatu grodziskim jest trudne (43% beneficjenci usług społecznych, 40% niekorzystający z niej).

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie zdrowia psychicznego z terenu gmin powiatu grodziskim w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- opieka wytchnieniowa
- stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia, w tym domy pomocy społecznej - DPS (świadczące usługi długo- i krótkoterminowe).

W opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę.

IX. Charakterystyka usług społecznych dla rodzin z dziećmi w powiecie grodziskim w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Według danych GUS w 2023 roku, w powiecie grodziskim, zamieszkiwało 23 233 w wieku przedprodukcyjnym co stanowiło 21,98% mieszkańców gminy. W przypadku wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej w gminach i powiecie rodziny z dziećmi stanowiły 18,59% spośród wszystkich objętych świadczeniami. W tych rodzinach żyło łącznie 1 431 osób. Rodzin z 1 dzieckiem było 125 i stanowiły 34,53% wszystkich rodzin, rodzin z 2 dziećmi było 124 i stanowiły 34,25% wszystkich rodzin, rodzin z 3 dziećmi było 70 i stanowiły 19,34% wszystkich rodzin, rodzin z 4 dziećmi było 30 i stanowiły 8,29% wszystkich rodzin, rodzin z 5 dziećmi było 9 i stanowiły 2,49% wszystkich rodzin, rodzin z 6 dziećmi było 2 i stanowiły 0,55% wszystkich rodzin, rodzin z 7 i więcej dziećmi było 2 i stanowiły 0,55% wszystkich rodzin.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu grodziskim dobrze wspierają rodziny z dziećmi (43% beneficjenci usług społecznych, 55% niekorzystający z niej).

Wśród uczestników procesu badawczego przeważa opinia o tym, że usługi oferowane rodzinom z dziećmi przez gminy powiatu grodziskim są wystarczające (40% beneficjenci po usług społecznych, 37% niekorzystający z niej).

Wśród ankietowanych mieszkańców gmin powiatu grodziskiego przeważa opinia, że uzyskanie usług dla rodzin z dziećmi jest łatwe (33% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z niej).

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej rodziny z dziećmi z terenu gmin powiatu grodziskim w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- poradnictwo, warsztaty, terapie
- wsparcia asystenta rodziny

- pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego.

W opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim najbardziej potrzebne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne - rozwijanie działań prewencyjnych będących odpowiedzią na określone kryzysy w rodzinie
- poradnictwo, warsztaty, terapie i inne działania podnoszące umiejętności i kompetencje rodziny, np. rodzicielskie;
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci.

X. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w powiecie grodziskim w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Większość przedstawicieli (82%) badanych instytucji w gminie ma wiedzę o rozwoju środowiskowych usług społecznych określanym pojęciem deinstytucjonalizacji.

Większość (64%) badanych podziela zdanie, że rozwój środowiskowych usług społecznych, czyli deinstytucjonalizacja jest słusznym kierunkiem w Polsce.

Zdaniem pracowników badanych instytucji przede wszystkim pożądanym jest w nich rozwój usług społecznych dla następujących grup odbiorców: osoby w kryzysie zdrowia psychicznego osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby, które potrzebują umieszczenia w DPS (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Główne bariery w rozwoju usług społecznych zgłaszane przez przedstawicieli badanych instytucji w stosunku do poszczególnych grup odbiorców w powiecie grodziskim to: brak środków finansowych, brak wystarczających zasobów kadrowych oraz brak wystarczających zasobów w zakresie infrastruktury (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Instytucje zgłaszają brak gotowości do rozwoju usług społecznych biorąc pod uwagę następujące wymiary:

- wymiar kadrowy (stan i wykształcenie kadr) – 46% gotowe do 46% niegotowe
- wymiar finansowy (budżet instytucji) – 28% gotowe do 64% niegotowe
- wymiar infrastrukturalny (budynki) – 14% gotowe do 86% niegotowe.

Większość badanych (78%) słyszała o idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS), i tę ideę ocenia pozytywnie (45%).

Zdecydowana większość (91%) przedstawicieli instytucji przyznała, że w ich gminie lub powiecie działają organizacje pozarządowe zaś ich doświadczenia we współpracy z nimi są pozytywne.

ROZDZIAŁ I

DIAGNOZA LOKALNYCH ZASOBÓW POWIATU GRODZISKIEGO W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH W ŚWIETLE ANALIZY DANYCH ZASTANYCH

I. Analiza sytuacji społecznej i demograficznej

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31 grudnia 2023 roku liczba mieszkańców powiatu grodziskiego wyniosła 105707 osób. Przyrost naturalny w powiecie jest ujemny i kształtuje się na poziomie -195 osób w 2023 roku. Saldo migracyjne jest dodatnie i wynosi 1463 osoby. W strukturze demograficznej przeważali mężczyźni, którzy stanowili 51,82% liczby mieszkańców.

Tabela 1. Sytuacja demograficzna w powiecie grodziskim w 2023 r.

Wyszczególnienie	Średnia wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba ludności	105 707	88 998
Gęstość zaludnienia	288	281,6
Przyrost naturalny	-195	-229
Saldo migracji	1 463	237
Kobiety na 100 mężczyzn	108	104
Liczba i % osób w wieku przedprodukcyjnym	23 233, 21,98%	17 872, 19,54%
w tym K	11 254	9 177
w tym M	11 979	8 695
Liczba i % osób w wieku produkcyjnym	60 990, 57,70%	51 577, 57,71%
w tym K	29 520	24 155
w tym M	31 470	27 402
Liczba i % osób 65+	21 484, 20,32%	19 569, 22,74%
w tym K	14 009	12 762
w tym M	7 475	6 807

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych GUS.

Struktura ludności powiatu grodziskiego nie wskazuje na pojawiający się w innych gminach i powiatach województwa mazowieckiego proces starzenia się społeczeństwa. Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 roku przypadało 35 osób w wieku poprodukcyjnym. Inne wskaźniki obciążenia demograficznego dla powiatu w 2023 roku obejmowały:

- liczbę 73 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

- wartość 93 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
- współczynnik obciążenia demograficznego osób starszych wyniósł 27,20%
- odsetek osób w wieku 65 lat i więcej wynosił 20,32%, w tym dla kobiet 13,25%, a dla mężczyzn 7,07%.

Tabela 2. Sytuacja gospodarcza w powiecie grodziskim w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla powiatu w zł.	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark) w zł.
Dochody powiatu per capita	7 847,62zł	7 233,32 zł
Dochody własne powiatu per capita	4 500,04 zł	3 160,40 zł
Podmioty w regon/1000 mieszk.	160	112,7

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych GUS.

Tabela 2 ukazuje podstawowe wskaźniki charakteryzujące sytuację gospodarczą powiecie grodziskim w 2023 roku. W zestawieniu uwzględniono dochody powiatu per capita, dochody własne per capita oraz liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dla lepszego zobrazowania pozycji powiatu, wartości te porównano ze średnimi wynikami dla województwa mazowieckiego (bez Warszawy). Z przedstawionych danych wynika, że dochody powiatu per capita są wyższe od średniej wojewódzkiej. Liczba zarejestrowanych w systemie regon podmiotów gospodarczych jest wyższa niż wskaźnik dla województwa. Świadczy to o wysokim potencjale rozwoju ekonomicznego dla powiatu.

Tabela 3. Kapitał społeczny w powiecie grodziskim w 2023 r.

Wyszczególnienie	Średnia wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba organizacji pozarządowych	357	283,5
NGO/ 1000 mieszk.	3,38	3,32
Frekwencja w wyborach samorządowych	57,15%	56,86%
Frekwencja w wyborach parlamentarnych	82,33%	74,71%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie NGO.pl oraz Państwowej Komisji Wyborczej.

Tabela 3 przedstawia wybrane wskaźniki społeczne dotyczące powiatu grodziskiego w 2023 roku, w porównaniu do średnich wartości województwa mazowieckiego (bez Warszawy). Analiza obejmuje liczbę organizacji pozarządowych (NGO) oraz ich liczbę w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dodatkowo zestawiono frekwencję w wyborach samorządowych i parlamentarnych, co pozwala na ocenę poziomu zaangażowania obywatelskiego mieszkańców powiatu w stosunku do szerszego kontekstu regionalnego. W przypadku wskaźnika dotyczącego NGO jest on większy od średniej województwa, natomiast w zakresie aktywności obywatelskiej (frekwencji wyborczej) wartość wskaźnika wyborów samorządowych jest wyższa od średniej wojewódzkiej i wyższa w wyborach parlamentarnych. Jest to dobry prognostyk dla tworzenia w gminie silnej społeczności obywatelskiej.

II. Analiza lokalnych zasobów usług społecznych

W powiecie grodziskim funkcjonuje x jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Tabela 4. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej na terenie powiatu grodziskiego

Nazwa	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Koszty utrzymania w zł.	Sposób finansowania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	u. Daleka 11, 05-825 Grodzisk Mazowiecki	Starostwo powiatowe	11	8 104 684	Środki własne powiatu, dotacje na zadania zlecone
Ośrodek Pomocy Społeczne	u. Kościuszki 16, 05-822 Milanówek	Urząd Gminy	31	9 785 295	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Ośrodek Pomocy Społeczne	u. Błońska 46/48, 05-807 Podkowa Leśna	Urząd Gminy	8	1 913 189	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Armii Krajowej 89, 96-314 Baranów	Urząd Gminy	5	4 304 079	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Bairda 38a, 05-825 Grodzisk Mazowiecki	Urząd Gminy	21	35 683 539	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Warszawska 33, 96-313 Jaktorw	Urząd Gminy	17	10 077 145	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Gminny Ośrodek pomocy Społecznej	ul. Główna 5, 96-321 Żabia Wola	Urząd Gminy	13	7 133 098	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.
Dom Pomocy Społecznej w Izdebnie Kościelnym	ul. Ks. M. Oziębłowskiego 20, 05-825 Izdebn Kościelne	Starostwo powiatowe	Brak danych	Brak danych	Środki własne powiatu, dotacje na zadania zlecone.
Dom Pomocy Społecznej Rehabilitacyjno-Opiekuńczy Katolickiego Stowarzyszenia Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej	ul. Piasta 5 05-822 Milanówek	Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej	Brak danych	Brak danych	Środki własne powiatu, dotacje na zadania zlecone.

Nazwa	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Koszty utrzymania w zł.	Sposób finansowania
Środowiskowy Dom Samopomocy	u. Błońska 46/48, 05-807 Podkowa Leśna	Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej	11	990 274	Środki własne powiatu, dotacje na zadania zlecone

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych JOPS powiatu grodziskiego.

Zapewniają one szeroki zakres usług i świadczeń, działając na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy. W tabeli 4 przedstawiono szczegółowe dane dotyczące lokalizacji, organizacji pracy, liczby pracowników, kosztów utrzymania oraz źródeł finansowania tych jednostek. Z analizy powyższych danych wynika, że na terenie powiatu grodziskiego funkcjonują: 1 PCPR, 4 OPS, 2 CUS, 2 DPS, 1 ŚDS. Na terenie powiatu grodziskiego funkcjonują także inne jednostki wsparcia:

- 1 placówka specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.
- 1 mieszkanie treningowe.
- 2 mieszkania wspomagane.

Tabela 5. Podmioty ekonomii społecznej na terenie powiatu grodziskiego

	Koło gospodyń wiejskich	Organizacja pozarządowe	Spółdzielnia socjalna	Zakład Aktywności Zawodowej	Centrum Integracji Społecznej	Klub integracji Społecznej	Warsztat Terapii Zajęciowej
Suma (powiat grodziski)	35	357	0	0	0	0	2
Milanówek	0	69	0	0	0	0	1
Podkowa Leśna	0	38	0	0	0	0	0
Baranów	4	16	0	0	0	0	0
Grodzisk Mazowiecki	17	165	0	0	0	0	1
Jaktorów	4	36	0	0	0	0	0
Żabia Wola	10	33	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator.

W powiecie grodziskim funkcjonują podmioty ekonomii społecznej, które wspierają lokalną społeczność i rozwój inicjatyw społeczno-gospodarczych. Dominują organizacje pozarządowe, których liczba wynosi 357, co stanowi największą grupę w tej kategorii (w tym 35 Kół Gospodyń Wiejskich), angażujących się w aktywność społeczną i kulturalną. Na terenie powiatu funkcjonuje także 2 warsztaty terapii zajęciowej.

Tabela 6. Organizacje pozarządowe na terenie powiatu grodziskiego według rodzaju prowadzonej działalności

	LICZBA ZAREJESTROWANYCH NGO	SPORT	KULTURA	EDUKACJA	ZDROWIE	POMOC SPOŁECZNA	BEZPIECZEŃSTWO	ROZWÓJ LOKALNY	EKOLOGIA	DEMOKRACJA	WSPARCIE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	RYNEK PRACY	DZIAŁ MIĘDZYNARODOWA	NAUKA TECHNIKA	BRANŻOWE	RELIGIA
Suma (powiat grodziski)	89	21	27	14	12	18	33	13	9	2	11	7	2	5	0	89
Milanówek	9	5	8	5	4	3	8	1	2	0	3	3	1	0	0	9
Podkowa Leśna	10	4	4	2	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	10
Baranów	1	0	0	0	0	5	4	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Grodzisk Mazowiecki	49	10	12	6	6	6	11	6	6	1	6	3	1	3	0	49
Jaktorów	11	1	3	1	1	2	5	1	1	1	2	0	0	1	0	11
Żabia Wola	9	1	0	0	1	2	3	3	0	0	0	1	0	1	0	9

Źródło: Źródło: Opracowanie własne IBC na podstawie danych

<https://spis.ngo.pl/grodziski?cat%5B2386%5D=2387&cat%5B2898%5D=2899> [dostęp 1.12.2024].

W powiecie grodziskim w 2024 roku było łącznie zarejestrowanych 357 organizacji pozarządowych. W tabeli 6 przedstawiono je w podziale na rodzaj prowadzonej działalności (jedna organizacja mogła wskazać kilka działalności, lub nie podawać ich wcale). Z zawartych powyżej danych wynika, że dominującym rodzajem organizacji pozarządowych na terenie powiatu są te o charakterze sportowym, rozwoju lokalnego, kulturalnym oraz edukacyjnym.

Tabela 7. Podmioty nie pomocowe na terenie powiatu grodziskiego

Nazwa podmiotu niepomocowego	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Sposób finansowania	Świadczone Usługi
Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Szpital Zachodni im św. Jana Pawła II w Grodzisku Mazowieckim	ul. Daleka 11, 05-825 Grodzisk Maz.	Starostwo powiatowe	Brak danych	Budżet powiatowy	Usługi medyczne
Powiatowe Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Podkowie Leśnej	ul. Gołębia 1, 05-807 Podkowa Leśna	Starostwo powiatowe	Brak danych	Budżet powiatowy	Usługi kulturalne, edukacyjne
Miejska Biblioteka Publiczna	ul. Spacerowa 4, 05-822 Milanówek	Urząd Gminy w Milanówku	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, czytelnicze
Milanowskie Centrum Kultury	ul. Piłsudskiego 33, 05-822 Milanówek	Urząd Gminy w Milanówku	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, edukacyjne
Centrum Kultury i Inicjatyw Obywatelskich w Podkowie Leśnej	ul. Świerkowa 1, 05-807 Podkowa Leśna	Urząd Gminy w Podkowie Leśnej	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, edukacyjne

Nazwa podmiotu niepomocowego	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Sposób finansowania	Świadczone Usługi
Miejska Biblioteka Publiczna im. Poli Gojawiczyńskiej	ul. Błońska 50, 05-807 Podkowa Leśna	Urząd Gminy w Podkowie Leśnej	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, czytelnicze
Gminna Biblioteka Publiczna	ul. Armii Krajowej 49, 96-314 Baranów	Urząd Gminy w Baranowie	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, czytelnicze
Gminna Biblioteka Publiczna w Baranowie Filia w Kaskach	ul. Królewska 44, 96-314 Kaski	Urząd Gminy w Baranowie	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne i czytelnicze
Ośrodek Zdrowia Baranów	Armii Krajowej 53, 96-314 Baranów	Urząd Gminy w Baranowie	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi medyczne
Ośrodek Zdrowia Gole	Gole 50, 96-314 Baranów	Urząd Gminy w Baranowie	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi medyczne
Biblioteka Publiczna Gminy Grodzisk Mazowiecki	ul. 3 Maja 57, 05-825 Grodzisk Mazowiecki	Urząd Gminy w Grodzisku Mazowieckim	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, czytelnicze
Ośrodek Sportu i Rekreacji	ul. J. Montwiłła 41, 05-825 Grodzisk Mazowiecki	Urząd Gminy w Grodzisku Mazowieckim	Brak danych	Budżet samorządowy	Zajęcia sportowe, warsztaty artystyczne oraz zajęcia dla dzieci i młodzieży
Gminna Biblioteka Publiczna w Jaktorowie	ul. Chełmońskiego 4, 96-313 Jaktorów	Urząd Gminy w Jaktorowie	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, czytelnicze
Centrum Medyczne w Jaktorowie	ul. Warszawska 24, Chylice-Kolonia	Urząd Gminy w Jaktorowie	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi medyczne
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Medycyna Rodzinna"	ul. Warszawska 3, Jaktorów	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Przychodnia Specjalistyczna Famil-Med	ul. Chopina 18A, Międzybórz w	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Gminna Biblioteka Publiczna w Żabiej Woli	ul. Warszawska 27, 96-321 Żabia Wola	Urząd Gminy w Żabiej Woli	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, czytelnicze
Dom Kultury w Żabiej Woli	ul. Warszawska 27, 96-321 Żabia Wola	Urząd Gminy w Żabiej Woli	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, edukacyjne

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych Urzędów Gmin na terenie powiatu grodziskiego.

W tabeli 7 zawarto zestawienie informacji dotyczących podmiotów niepomocowych funkcjonujących na terenie powiatu grodziskiego. Zestawienie obejmuje nazwę i lokalizację podmiotów, organ prowadzący, liczbę pracowników (jeśli dane są dostępne), źródła finansowania oraz rodzaje świadczonych usług. Przedstawiony podmiot realizuje różnorodne zadania w zakresie kultury, edukacji, ochrony zdrowia. Z przedstawionych powyżej danych wynika, że na terenie powiatu grodziskiego funkcjonuje: 7 bibliotek, 5 placówek służby zdrowia, 3 Domy Kultury oraz 1 ośrodek sportu i rekreacji.

III. Analiza świadczonych usług społecznych

1. Pomoc społeczna

Poniższa tabela 8 przedstawia zestawienie danych dotyczących liczby osób i rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej w gminach powiatu grodzkiego w 2023 roku w porównaniu ze średnimi wartościami dla województwa. Dane obejmują zarówno świadczenia pieniężne, jak i niepieniężne, z uwzględnieniem struktury wiekowej beneficjentów. Dodatkowo zaprezentowano liczbę kobiet, mężczyzn oraz rodzin korzystających ze świadczeń, a także liczbę osób w tych rodzinach.

Tabela 8. Osoby korzystające z pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie grodzkim w 2023 roku

Wyszczególnienie	Wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	1 943	2 026
- świadczenia pieniężne	1 230	1 254
- świadczenia niepieniężne	923	1 162
Liczba rodzin	1 570	1 975
Liczba osób w rodzinach	2 640	3 996

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej w gminach powiatu grodzkiego (MRiPS-03R).

Tabela 9. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie grodzkim w 2023 roku w podziale na wiek i płeć

Wyszczególnienie	Wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
- w wieku 0-17	23,43%	36,05%
- w wieku produkcyjnym	45,32%	44,71%
- w wieku poprodukcyjnym	31,25%	19,24%
Liczba kobiet, którym przyznano świadczenia	49,54%	49,49%
Liczba mężczyzn, którym przyznano świadczenia	50,46%	50,51%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej w gminach powiatu «nazwa_go» (OZPS).

Struktura pomocy społecznej udzielanej przez OPS-y w powiecie grodzkim pokazuje, że dominującą formą wsparcia są świadczenia pieniężne. W 2023 r. ze świadczeń w formie pieniężnej skorzystały 1 230 osób. W tym samym okresie świadczenia w formie niefinansowej otrzymało 923 osób. W ramach struktury otrzymanych świadczeń pomocy społecznej pomoc uzyskiwali w przeważającej części mężczyźni i osoby w wieku produkcyjnym.

Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie grodzkim w 2023 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% rodzin korzystających z pomocy społecznej	% mieszkańców powiatu
Ubóstwo	769	1 219	48,98%	46,17%
Sieroctwo	2	2	0,13%	0,08%

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% rodzin korzystających z pomocy społecznej	% mieszkańców powiatu
Bezdomność	104	104	6,62%	3,94%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	80	356	5,10%	13,48%
- w tym wielodzietność	37	203	2,36%	7,69%
Bezrobocie	316	624	20,13%	23,64%
Niepełnosprawność	594	892	37,84%	33,79%
Długotrwała lub ciężka choroba	891	1 288	56,75%	48,79%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	257	847	16,37%	32,08%
- w tym rodziny niepełne	138	384	8,79%	14,55%
- w tym rodziny wielodzietne	81	433	5,16%	16,40%
Przemoc w rodzinie	27	97	1,72%	3,67%
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0%	0%
Alkoholizm	117	156	7,45%	5,91%
Narkomania	25	38	1,59%	1,44%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	19	24	1,21%	0,91%
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	1	1	0,06%	0,04%
Zdarzenie losowe	9	22	0,57%	0,83%
Sytuacja kryzysowa	14	24	0,89%	0,91%
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0%	0%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej.

Zgodnie z artykułem 7 ustawy o pomocy społecznej¹, pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy domowej, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Wśród pięciu głównych powodów przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie grodziskim w 2023 roku należy wymienić następujące:

- długotrwałą lub ciężką chorobę, która dotyczyła 891 rodzin
- ubóstwo, które dotknęło 769 rodzin
- niepełnosprawność, która wystąpiła u 594 rodzin
- bezrobocie, które dotknęło 316 rodzin

¹ Tekst jednolity Dz.U. z 2024 poz. 1283

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, która dotyczyła 257 rodzin, w tym 138 rodzin niepełnych oraz 81 rodzin wielodzietnych.

W 2023 roku z pomocy świadczonej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w powiecie grodziskim skorzystało 7 osób z 7 rodzin, obejmując łącznie 10 osób.

Tabela 11. Osoby korzystające z pomocy społecznej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w powiecie grodziskim 2023 roku

Wyszczególnienie	Wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	7	275
- świadczenia pieniężne	7	193
- świadczenia niepieniężne	0	101
Liczba rodzin	7	287
Liczba osób w rodzinach	10	504

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych PCPR powiatu grodziskiego (MRiPS-03R).

Tabela 12. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w 2023 roku w podziale na wiek i płeć

Wyszczególnienie	Średnia wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
- w wieku 0-17	0%	9,29%
- w wieku produkcyjnym	100%	84,2%
- w wieku poprodukcyjnym	0%	6,51%
Liczba kobiet, którym przyznano świadczenia	57,14%	44,8%
Liczba mężczyzn, którym przyznano świadczenia	42,86%	55,2%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych PCPR powiatu grodziskiego (OZPS).

Struktura pomocy udzielanej przez PCPR w powiecie grodziskim pokazuje, że dominującą formą wsparcia były świadczenia pieniężne. W 2023 roku z takiej pomocy skorzystało 7 osób.

W 2023 roku zasiłki stałe przyznano łącznie 455 osobom na łączną kwotę 2 784 935 zł. Z tego:

- zasiłki stałe dla osób samotnie gospodarujących otrzymało 411 osób na sumę 2 608 171 zł.
- zasiłki stałe dla osób w rodzinie przyznano 45 osobom na kwotę 176 764 zł.

W 2023 roku zasiłki okresowe przyznano 147 osobom na łączną kwotę 709 730 zł. Z tego:

- z tytułu bezrobocia udzielono 147 zasiłków o wartości 419 813 zł.
- z tytułu długotrwałej choroby przyznano 55 zasiłków na łączną kwotę 95947 zł.
- z tytułu niepełnosprawności udzielono 58 zasiłków na sumę 101270 zł.

W 2023 roku gminy powiatu grodziskiego udzieliły wsparcia w różnych formach. Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniami losowymi otrzymało 10 osób na łączną kwotę 58 500 zł. Ponadto sprawienie pogrzebu zostało zrealizowane w formie 11 świadczeń na łączną kwotę 42 386 zł. Inne zasiłki celowe i świadczenia w naturze przyznano 971 osobom na łączną kwotę 1 662 637 zł.

W 2023 roku gminy powiatu grodziskiego udzieliły wsparcia w postaci dodatku energetycznego 7 osobom na łączną kwotę 8 000 zł. Natomiast dodatki mieszkaniowe zostały przyznane 185 gospodarstwom domowym, na co przeznaczono łącznie 417 536 zł. Dodatkowo powiat przyznał dodatki mieszkaniowe 1 gospodarstwu domowemu, na co przeznaczono łącznie 5 274 zł. Gminy w powiecie grodziskim przeznaczyły w 2023 roku środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w wysokości 73 629 883 zł w tym w budżecie OPS 68 896 345 zł. Powiat przekazał na potrzeby pomocy społecznej kwotę 17 644 456 zł z czego budżet PCPR wyniósł 8 104 684 zł.

2. Zasoby instytucjonalne

W 2023 roku gminy powiatu grodziskiego dysponowały 925 mieszkaniami komunalnymi, w tym 183 mieszkaniami socjalnymi. W ciągu roku złożono 147 wnioski o przyznanie mieszkania komunalnego, a na mieszkanie socjalne oczekiwały 101 osób. Odnotowano 18 wyroków eksmisji bez wskazania lokalu socjalnego. Powiat prowadził 1 mieszkanie treningowe. Gminy prowadziły 2 mieszkania wspomagane.

Na terenie powiatu funkcjonowały 2 domy pomocy społecznej. Powiat prowadził 1, zapewniających 40 miejsc, z których korzystało 47 osób. Powiat zlecał też prowadzenie 1, zapewniającego 58 miejsc, z których korzystało 62 osób. W sumie zatrudniały one 89 osób. Łączny koszt funkcjonowania tych placówek to 5073566 zł. W 2023 roku gminy przeznaczyły na pobyt w domu pomocy społecznej dla 190 osób kwotę 8461137 zł.

Powiat zlecał też prowadzenie 1 środowiskowego domu samopomocy, który zapewniał 33 miejsc z których korzystało 36 osób. W sumie zatrudniane były w nim 11 osób. Prowadzenie tej placówki kosztowało 990 274 zł.

3. Praca socjalna

W 2023 roku PCPR powiatu grodziskiego przeprowadził 165 wywiadów środowiskowych, które objęły 165 rodzin, liczących łącznie 184 osób.

W 2023 roku ośrodki pomocy społecznej z powiatu grodziskiego przeprowadziły 2040 wywiadów środowiskowych, które objęły 1916 rodzin, liczących łącznie 3121 osób. Praca socjalna została skierowana do 1441 rodzin, w których znajdowało się łącznie 2371 osób. W tym samym roku zawarto 26 kontraktów socjalnych.

4. Zasoby i usługi wspierające osoby starsze

Na terenie powiatu liczba osób starszych wynosiła 21484, co stanowiło 20,32% ogółu mieszkańców. Pomocą społeczną objętych zostało 522 rodzin spośród osób starszych z czego 416 z nich było jednoosobowych. W sumie udzielone wsparcie dotyczyło 653 tych rodzin, co stanowiło 0,62% ogółu mieszkańców powiatu.

W gminach powiatu grodziskiego usługi opiekuńcze świadczone dla 332 osób na łączną kwotę 2436821 zł.

Na terenie powiatu grodziskiego funkcjonował dom pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku (40 miejsc).

Na terenie powiatu znajduje 10 miejsc spotkań dla seniorów.

5. Zasoby i usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami

Według NSP w powiecie grodziskim zamieszkiwało 12 859 osób z niepełnosprawnościami. W 2023 roku niepełnosprawność członka rodziny była powodem, dla którego wsparcie z pomocy społecznej otrzymało 594 rodziny zamieszkujące gminy powiatu grodziskiego, w których żyło łącznie 892 osoby. Warto również zauważyć, że w 2023 roku z tytułu niepełnosprawności przyznano zasiłki okresowe dla 58 osób w kwocie 101 270 zł.

Z poziomu PCPR udzielono w 2023 r. następujących usług/dofinansowania:

- na pomoc w celu likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się 51 osobom - na łączną kwotę 369 777 zł.
- turnusy rehabilitacyjne, w których wzięło udział 159 osób. Kwota 272 515 zł.
- zaopatrzone w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny 138 osób na łączną kwotę 381 957 zł.
- w ramach programu „Aktywny samorząd” udzielono 52 świadczeń na łączną kwotę 399 897 zł. 52 osób z niepełnosprawnościami korzystało z form wsparcia pomocy społecznej.
- dofinansowano 7 imprez, w których udział wzięło 289 osób niepełnosprawnych. Dofinansowanie wyniosło 141 168 zł.

W powiecie grodziskim w 2023 roku:

- na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych przeznaczono 814 843 zł.
- na zespoły orzekania o niepełnosprawności wydano 1 416 855 zł.

6. Zasoby i usługi wspierające osoby w kryzysie bezdomności

W roku 2023 bezdomność była przyczyną udzielenia pomocy społecznej 104 rodzinom, obejmującym 104 osoby, co stanowi 0,10% populacji. Świadczenie schronienia udzielono 95 osobom, na łączną kwotę 1 176 617 zł.

7. Zasoby i usługi wspierające osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Analiza statystyk OPS w powiecie grodziskim wskazuje, że w 2023 roku 891 rodzin było objętych świadczeniami z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Ze wsparcia z powodu alkoholizmu korzystało w 2023 roku 117 rodzin, w których funkcjonowało 156 osób. Narkomania występowała jako powód udzielania pomocy społecznej w 25 rodzinach, w których żyło 38 osób.

Na przeciwdziałania alkoholizmowi gminy przeznaczyły 2 401 482 zł, a w przypadku narkomanii 377 008 zł. W 2023 roku przyznano 55 zasiłków okresowych z tytułu długotrwałej choroby na łączną kwotę 95947 zł.

Na terenie powiatu grodziskiego funkcjonował 1 dom pomocy społecznej osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (58 miejsc) prowadzony przez Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej .

Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone były dla 42 osób, na które przyznano świadczenie, w wysokości 350 595 zł.

8. Zasoby i usługi wspierające rodzinę i dzieci w tym dzieci z niepełnosprawnościami

Według danych GUS w 2023 roku, w powiecie grodziskim, zamieszkiwało 23 233 w wieku przedprodukcyjnym co stanowiło 21,98% mieszkańców gminy. W przypadku wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej w gminach i powiecie rodziny z dziećmi stanowiły 18,59% spośród wszystkich objętych świadczeniami. W tych rodzinach żyło łącznie 1 431 osób. Rodzin z 1 dzieckiem było 125 i stanowiły 34,53% wszystkich rodzin, rodzin z 2 dziećmi było 124 i stanowiły 34,25% wszystkich rodzin, rodzin z 3 dziećmi było 70 i stanowiły 19,34% wszystkich rodzin, rodzin z 4 dzieci było 30 i stanowiły 8,29% wszystkich rodzin, rodzin z 5 dzieci było 9 i stanowiły 2,49% wszystkich rodzin, rodzin z 6 dzieci było 2 i stanowiły 0,55% wszystkich rodzin, rodzin z 7 i więcej dzieci było 2 i stanowiły 0,55% wszystkich rodzin.

W 2023 roku pomocą społeczną objęto 158 rodzin niepełnych, zamieszkiwanych przez 478 osób.

W 2023 r. gminach powiatu grodziskiego świadczenia przyznane w ramach wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" otrzymało 279 dzieci co stanowiło koszt 208 326 zł. Świadczenie w formie posiłku przyznano 412 osobom, co dotyczyło 224 rodzin w których było 851 osób, na które przeznaczono 384 657 złotych.

W ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej pracą 9 asystentów rodziny objęto 121 rodzin. Koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej wyniósł 810 542 zł.

W 2023 roku na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego wydatkowano 31 131 227 zł. Na wpieranie rodziny w powiecie grodziskim przeznaczono 741 564 zł.

W 2023 roku poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne) udzielono 391 rodzinom.

Na tworzenie i funkcjonowanie żłobków wydano 1 911 019 zł. Na działalność 14 placówek opiekuńczo-wychowawczych z 18 miejscami przeznaczono 5 014 759 zł.

Powiat prowadził także 1 placówkę specjalistycznego poradnictwa rodzinnego z której skorzystało 289 osób.

9. Uchodźcy

W 2023 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w powiecie grodziskim przyznało świadczenia 1 cudzoziemcowi ze statusem uchodźcy, na łączną kwotę 2 900 zł.

Tabela 13 przedstawia szczegółowe dane dotyczące pomocy udzielanej cudzoziemcom w powiecie grodziskim w 2023 roku, z podziałem na różne grupy beneficjentów, w zależności od ich statusu prawnego. Zestawienie uwzględnia zarówno świadczenia pieniężne na utrzymanie i naukę języka polskiego, jak i inne formy wsparcia, takie jak praca socjalna, poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne oraz pomoc w załatwianiu spraw urzędowych. Dane te pozwalają ocenić skalę pomocy i grupy objęte wsparciem w kontekście różnorodnych potrzeb cudzoziemców.

Tabela 13. Pomoc dla cudzoziemców w powiecie grodziskim w 2023 r..

Wyszczególnienie	Liczba osób/rodzin*, którym przyznano decyzją świadczenia	Kwota świadczeń w zł
Pomoc dla cudzoziemców ze statusem uchodźcy - ogółem	1	2 900
Świadczenia pieniężne na utrzymanie	1	2 900
Świadczenia pieniężne na pokrycie wydatków związanych z Nauką języka polskiego	0	0
Praca socjalna, niezbędne poradnictwo psychologiczne, Pedagogiczne i prawne, pomoc w załatwianiu spraw w instytucjach i urzędach*	0	X
Pomoc dla cudzoziemców z ochroną uzupełniającą - ogółem	6	48 042
Świadczenia pieniężne na utrzymanie	6	48 042
Świadczenia pieniężne na pokrycie wydatków związanych z Nauką języka polskiego	0	0
Praca socjalna, niezbędne poradnictwo psychologiczne, Pedagogiczne i prawne, pomoc w załatwianiu spraw w instytucjach i urzędach*	0	X
Pomoc dla cudzoziemców przybywających na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w związku z nadaniem statusu uchodźcy) – ogółem	0	0
Świadczenia pieniężne na utrzymanie	0	0
Świadczenia pieniężne na pokrycie wydatków związanych z Nauką języka polskiego	0	0
Praca socjalna, niezbędne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne, pomoc w załatwianiu spraw w instytucjach i urzędach*	0	X

Wyszczególnienie	Liczba osób/rodzin*, którym przyznano decyzją świadczenia	Kwota świadczeń w zł
Pomoc dla cudzoziemców przybywających na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy (w związku z udzieleniem ochrony uzupełniającej) – ogółem	0	0
Świadczenia pieniężne na utrzymanie	0	0
Świadczenia pieniężne na pokrycie wydatków związanych z Nauką języka polskiego	0	0
Praca socjalna, niezbędne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne, pomoc w załatwianiu spraw w instytucjach i urzędach	0	X

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych PCPR powiatu grodzkiego

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA USŁUG SPOŁECZNYCH – WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO MIESZKAŃCÓW POWIATU GRODZISKIM

I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej

1. Metodologia badania

Na potrzeby niniejszej diagnozy zostało przeprowadzone przez firmy IBC oraz CBM Indicator we współpracy z MCPS **badanie mieszkańców** gmin i powiatów w zakresie świadczonych usług społecznych w województwie mazowieckim. Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone w październiku i listopadzie 2024 roku za pomocą kwestionariusza ankietowego skierowanego do mieszkańców korzystających i niekorzystających z usług społecznych (Ankieta 1 w Załączniku). W badaniu zostało zastosowane podejście mieszane (mixed mode) obejmujące trzy techniki zbierania danych: CAWI (ankieta online), CATI (wywiady telefoniczne) oraz CAPI (wywiady bezpośrednie). **Wielkość próby dla mieszkańców powiatu grodziskim wyniosła 780 ankietowanych** (część pytań ze względu na ich tematykę została zadana mniejszej, dedykowanej grupie mieszkańców).

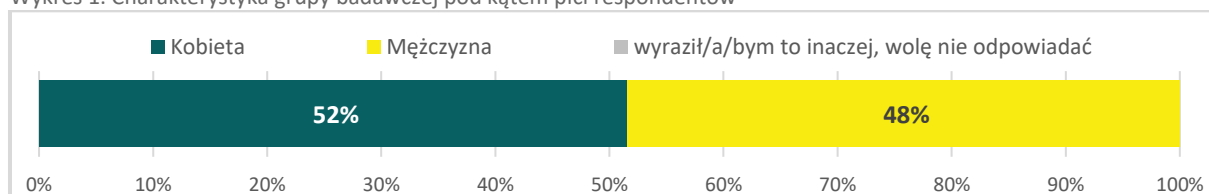
W badaniu mieszkańców gminy wyodrębniono dwie grupy: **beneficjentów usług społecznych** oraz **mieszkańców niekorzystających z usług społecznych**. Do grona beneficjentów zostały zaliczone osoby należące do pięciu podgrup i korzystające w ciągu ostatnich 3 lat z dedykowanych im usług społecznych:

- osoby starsze
- osoby z niepełnosprawnościami (w tym dzieci)
- osoby w kryzysie bezdomności
- osoby z problemami zdrowia psychicznego
- rodziny z dziećmi.

2. Charakterystyka grupy badawczej

Poniżej prezentujemy charakterystykę grupy badawczej w zakresie następujących zmiennych: płci, wieku, wykształcenia, sytuacji zawodowej, sytuacji materialnej respondentów. Grupa ta uczestniczyła w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla pięciu grup beneficjentów.

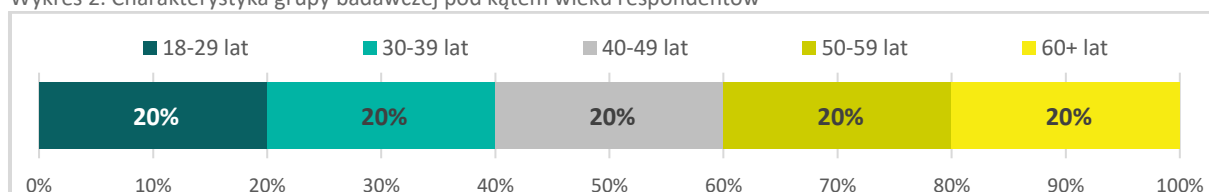
Wykres 1. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem płci respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przedmiotowym badaniu przeważającą grupą respondentów pod kątem płci były kobiety (stanowiły 52% badanych).

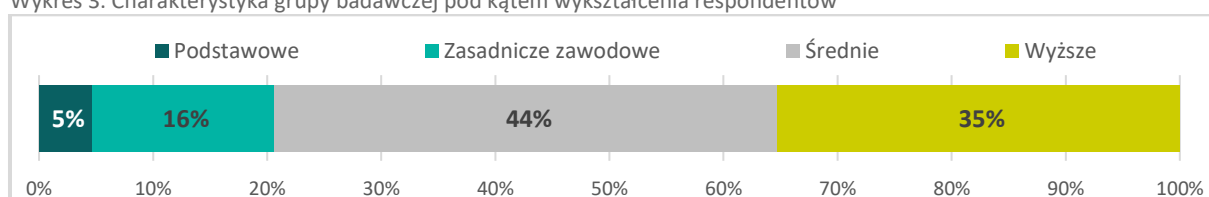
Wykres 2. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wieku respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku wieku respondentów nie odnotowano jednej dominującej grupy respondentów. W każdej z badanych grup wiekowych odnotowano 20% ankietowanych.

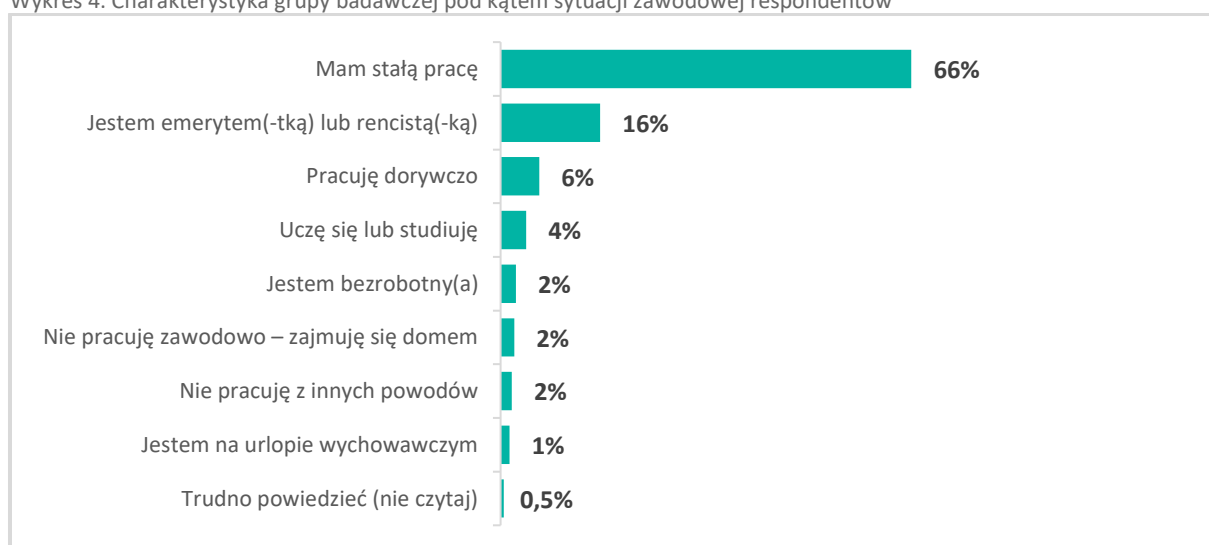
Wykres 3. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wykształcenia respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Analiza ankiet badawczych wykazała, że w przypadku wykształcenia respondentów to dominującymi grupami byli ci z wykształceniem wyższym (35% badanych) i średnim (44% badanych).

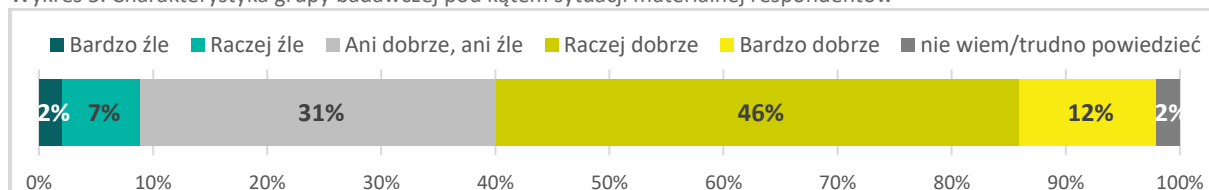
Wykres 4. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Jeżeli chodzi o charakterystykę grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów przeważającą grupą były osoby posiadające stałą pracę (66% badanych).

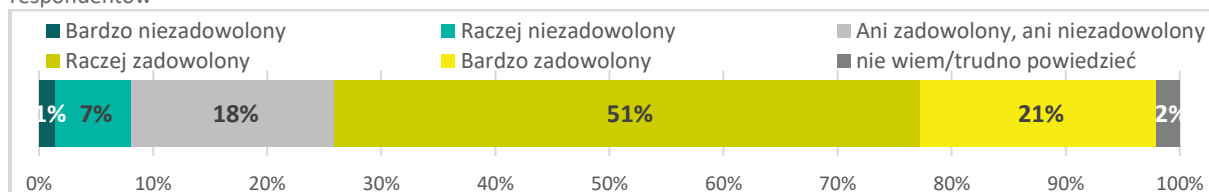
Wykres 5. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji materialnej respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Respondenci określili w przeważającej części swoją sytuację materialną jako raczej dobrą (46% badanych) oraz ani dobrą, ani złą (31% badanych).

Wykres 6. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem stopnia zadowolenia zamieszkiwania na terenie gminy przez respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

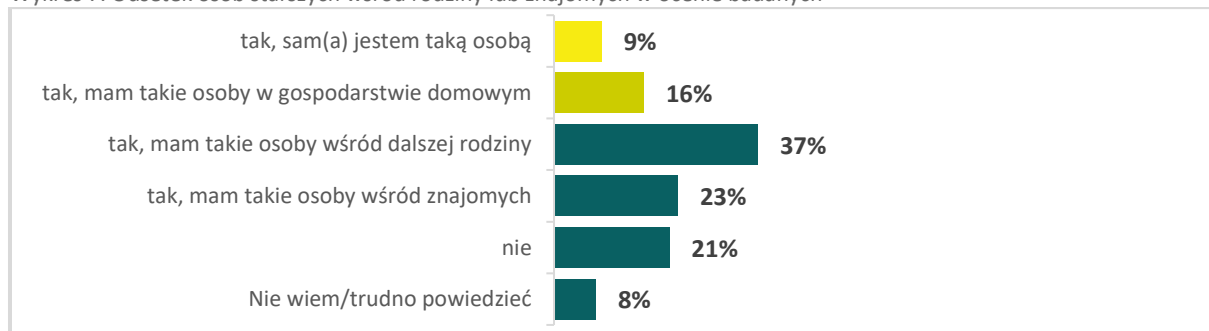
Ankietowani biorący udział w badaniu wyrazili opinię, że są raczej zadowoleni (51% badanych) oraz bardzo zadowoleni (21% badanych) z zamieszkiwania na terenie gmin powiatu grodziskim.

II. Opinie o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie w pięciu grupach beneficjentów

1. Usługi społeczne dla osób starszych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób starszych.

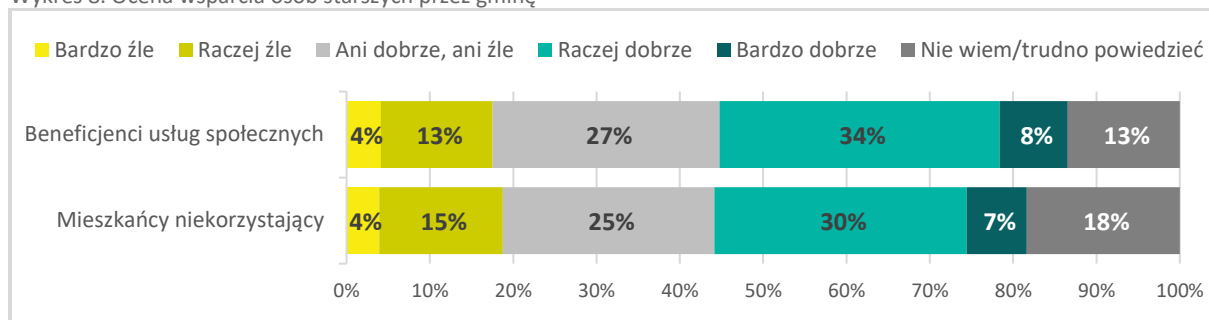
Wykres 7. Odsetek osób starszych wśród rodziny lub znajomych w ocenie badanych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców powiatu 9% stanowiły osoby starsze, dodatkowo 16% badanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym natomiast 37% ankietowanych ma takie osoby wśród dalszej rodziny a 23% wśród znajomych.

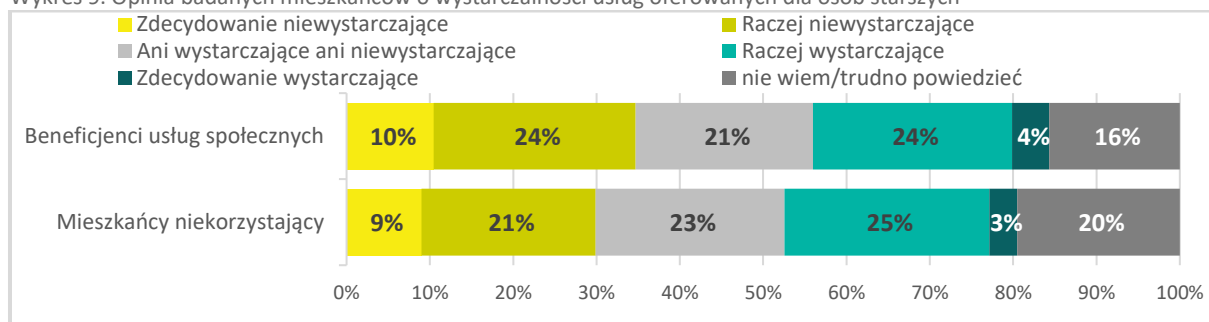
Wykres 8. Ocena wsparcia osób starszych przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu grodziskim dobrze wspierają osoby starsze (42% beneficjenci usług społecznych, 37% niekorzystający z niej).

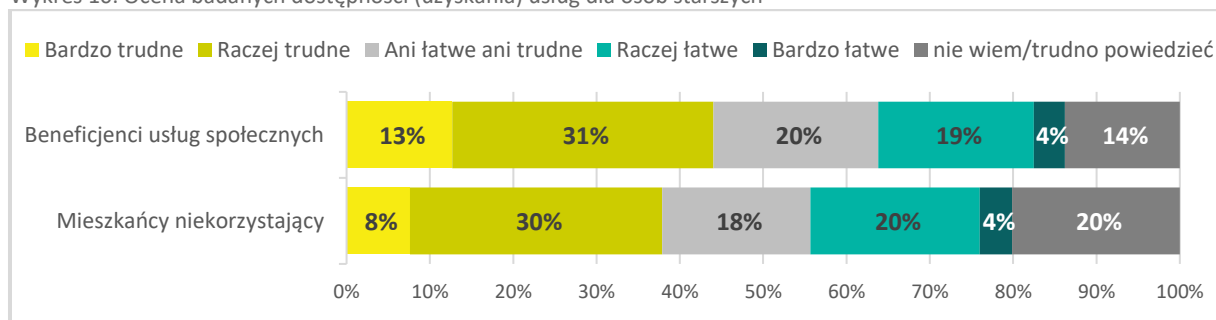
Wykres 9. Opinia badanych mieszkańców o wystarczalności usług oferowanych dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że usługi oferowane przez gminy powiatu grodziskim osobom starszym są niewystarczające (34% beneficjenci usług społecznych, 30% niekorzystający z niej).

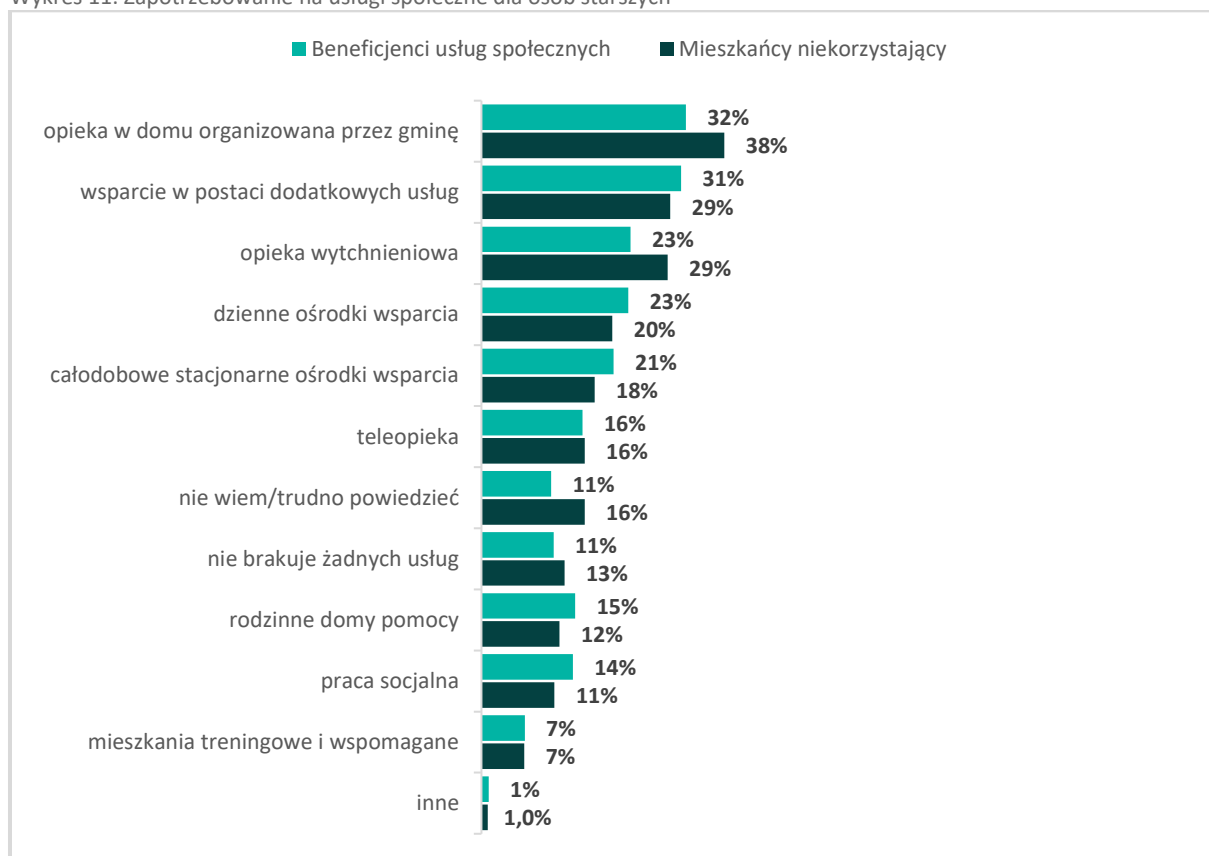
Wykres 10. Ocena badanych dostępności (uzyskania) usług dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób starszych na terenie gmin powiatu grodziskim jest trudne (44% beneficjenci pomocy społecznej, 38% niekorzystający z niej).

Wykres 11. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych

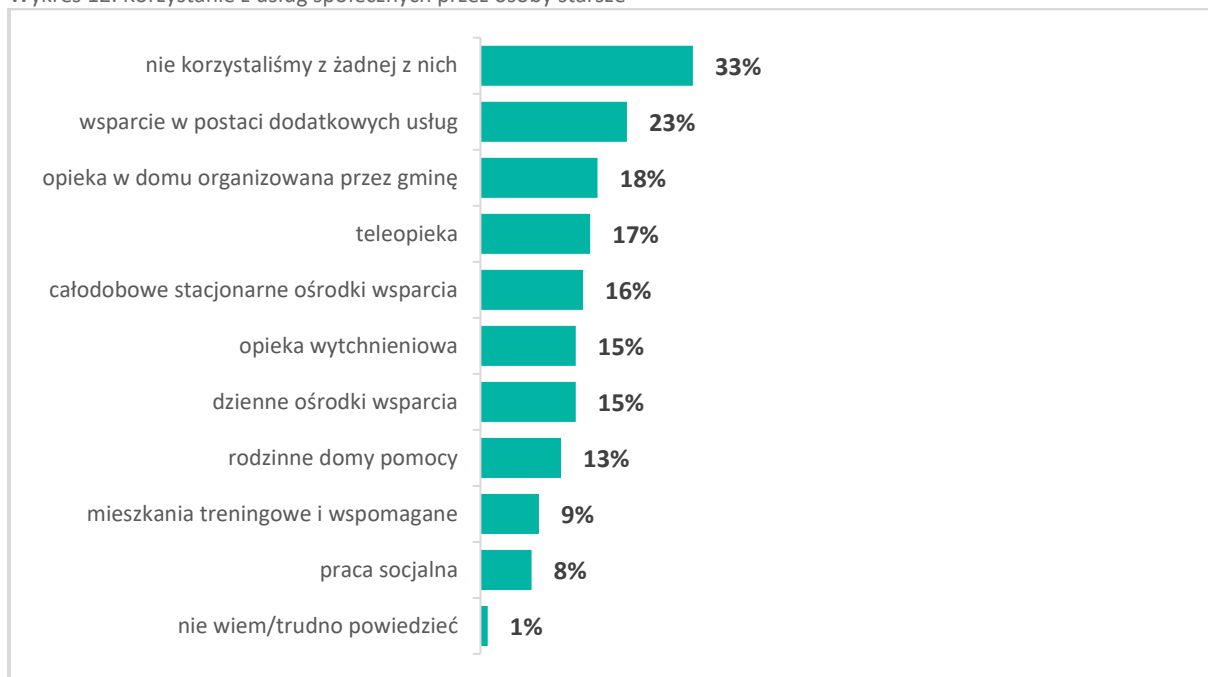

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców powiatu najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób starszych to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu itp.)
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa).

Wykres 12. Korzystanie z usług społecznych przez osoby starsze

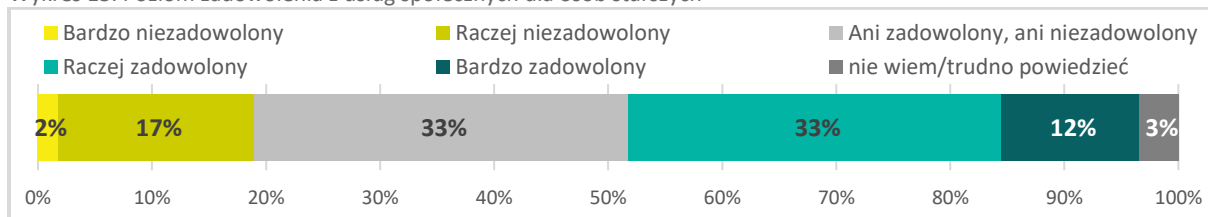

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy formularzy badawczych najczęściej osoby starsze w ciągu ostatnich 3 lat korzystały w gminach powiatu grodziskim z następujących usług:

- wsparcia w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu itp.)
- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę
- teleopieki.

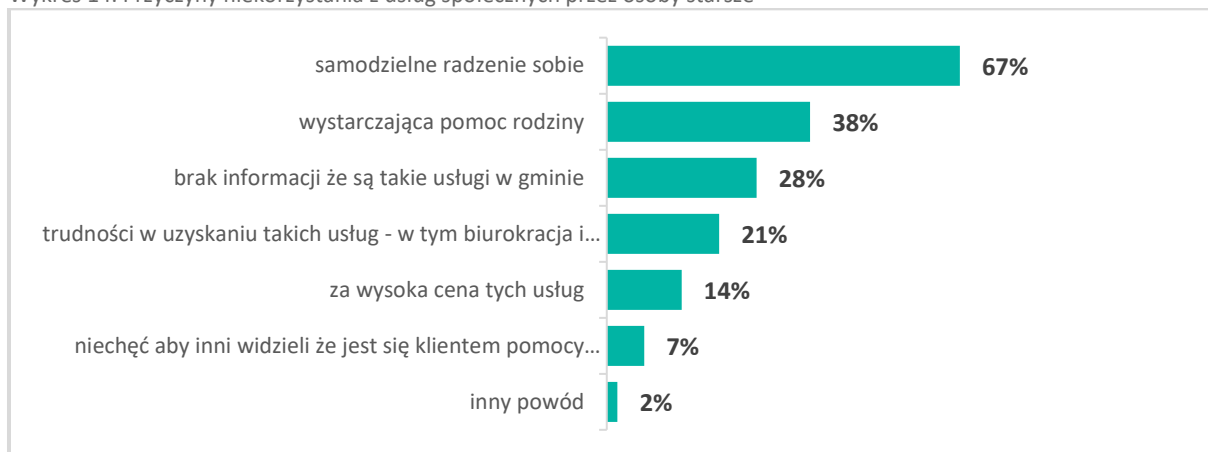
Wykres 13. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Mieszkańcy gmin powiatu grodziskim korzystający z usług społecznych są z nich zadowoleni (45% zadowolonych do 19% niezadowolonych).

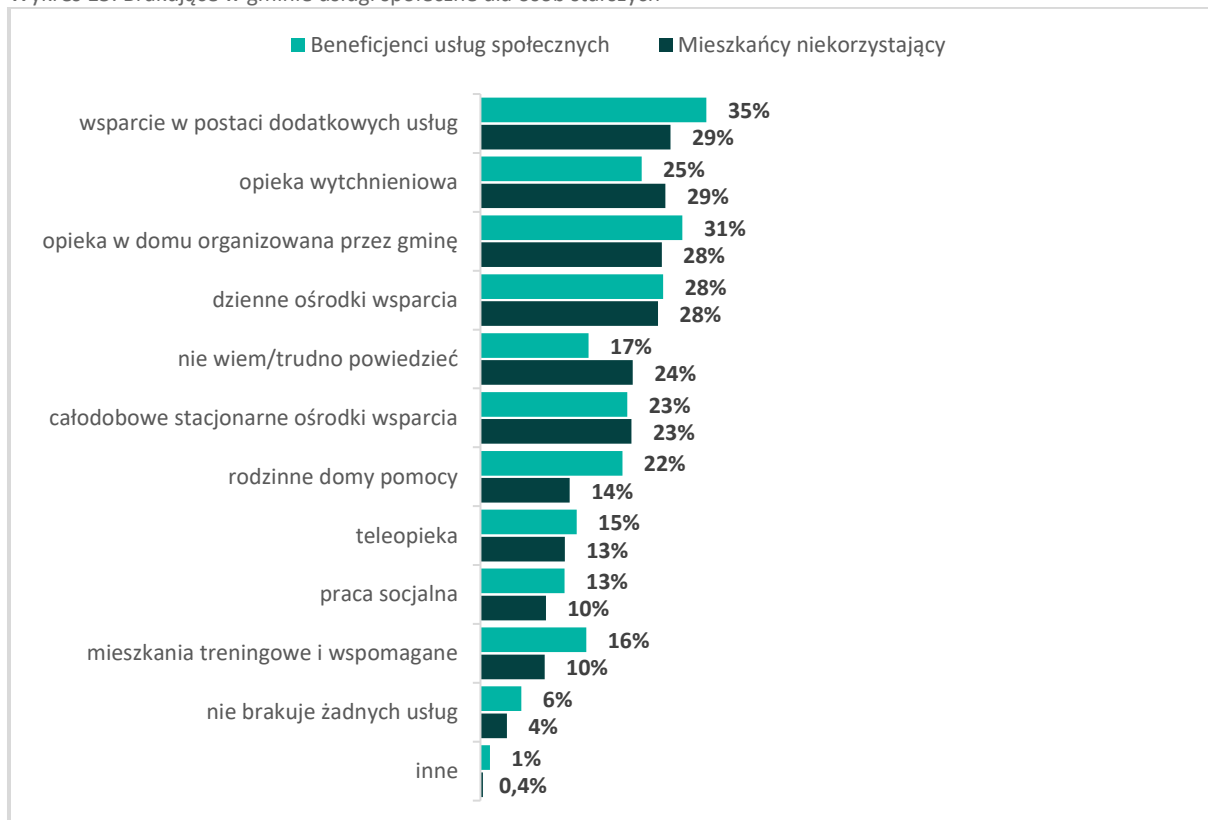
Wykres 14. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby starsze

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby starsze, które nie były objęte usługami społecznymi, jako przyczynę niekorzystania z nich wskazywały głównie, że: radzą sobie samodzielnie (67%) oraz wystarcza im pomoc rodziny (38%).

Wykres 15. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

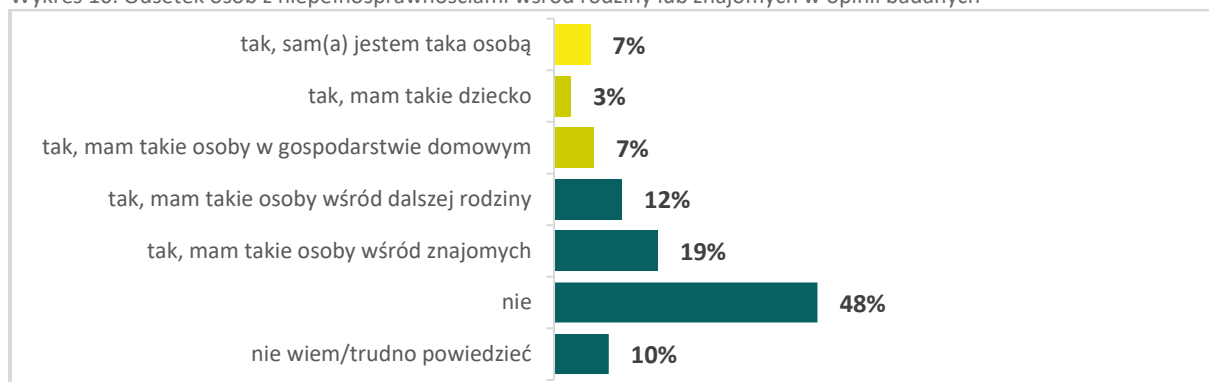
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób starszych to:

- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu itp.)
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu.

2. Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami (w tym dzieci)

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób z niepełnosprawnościami.

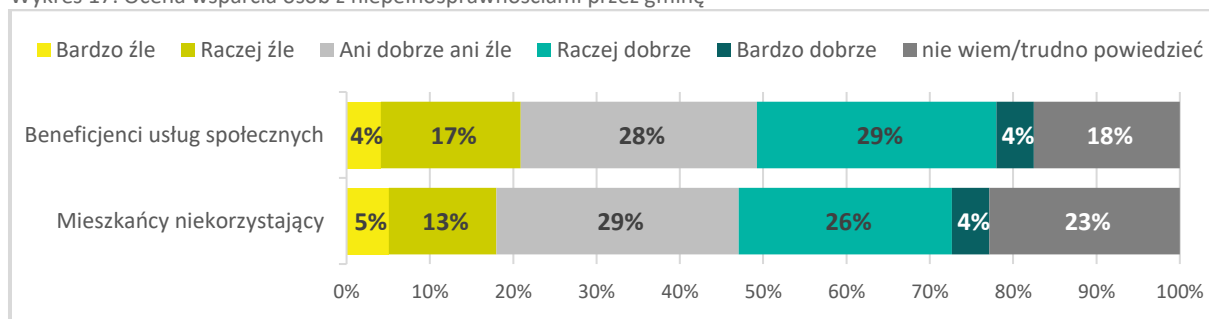
Wykres 16. Odsetek osób z niepełnosprawnościami wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców powiatu 7% spośród nich stanowiły os. z niepełnosprawnościami. Dodatkowo 3% przyznało, że jest rodzicem dziecka z niepełnosprawnością, 7% ankieterowanych ma takie osoby w gospodarstwie domowym natomiast 19% badanych ma takie osoby wśród znajomych.

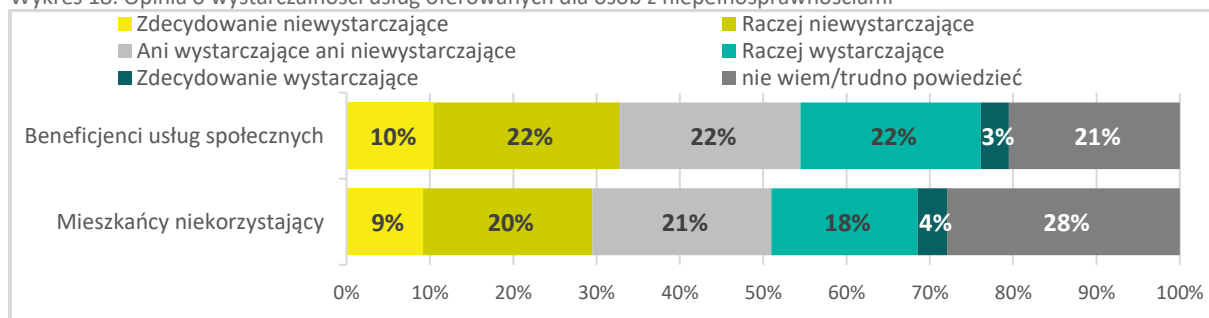
Wykres 17. Ocena wsparcia osób z niepełnosprawnościami przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu grodziskim dobrze wspierają osoby z niepełnosprawnościami (33% beneficjenci usług społecznych, 30% niekorzystający z niej).

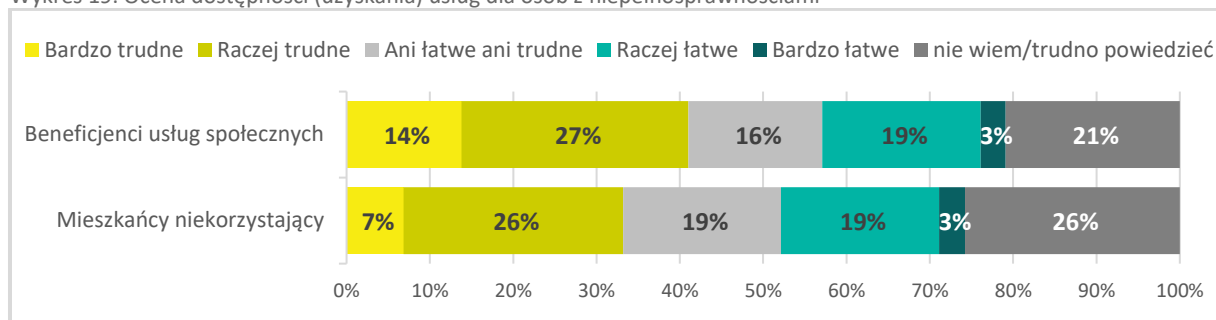
Wykres 18. Opinia o wystarczalności usług oferowanych dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród badanych mieszkańców przeważa opinia o tym, że usługi oferowane przez gminy powiatu grodziskim dla osób z niepełnosprawnościami są niewystarczające (32% beneficjenci usług społecznych, 29% niekorzystający z niej).

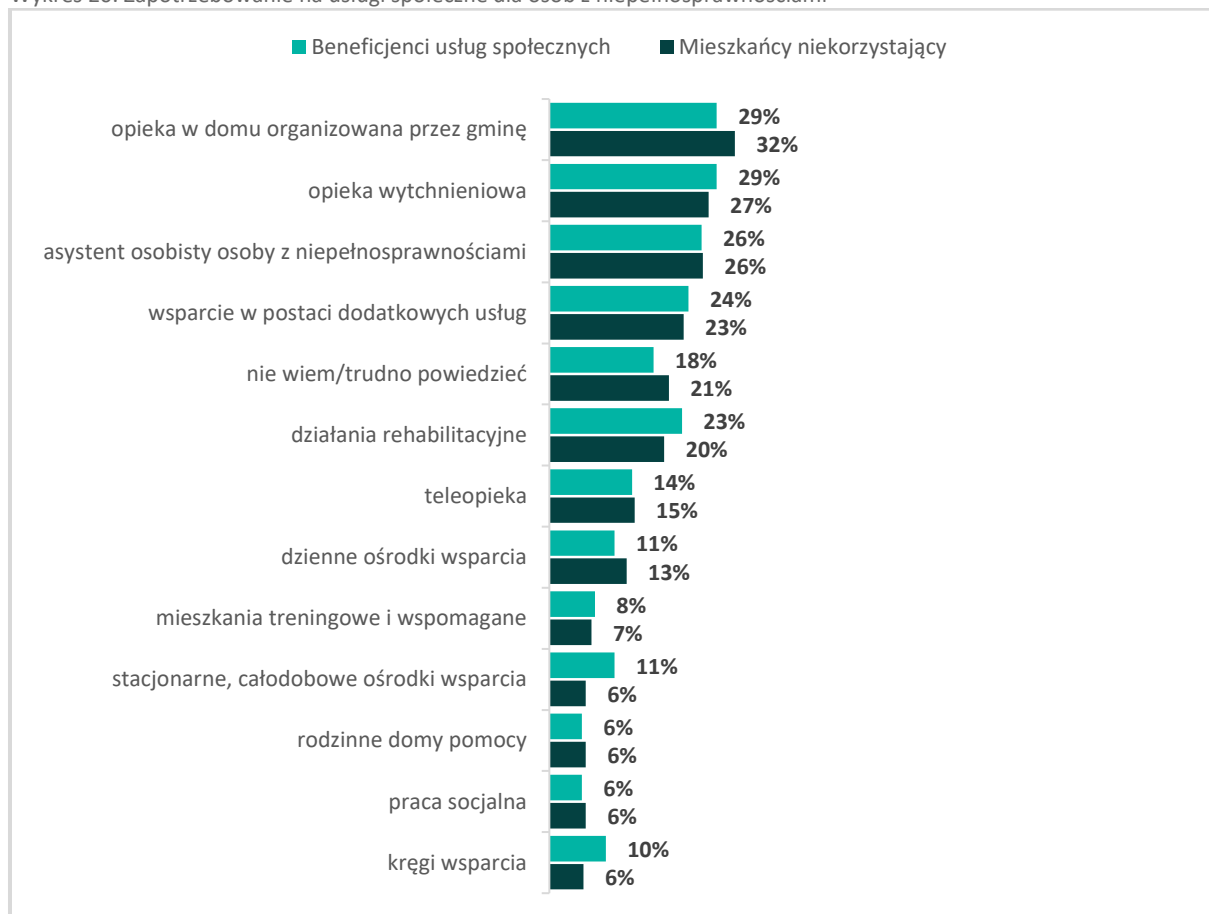
Wykres 19. Ocena dostępności (uzyskania) usług dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami na terenie gmin powiatu grodziskim jest trudne (41% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z niej).

Wykres 20. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami

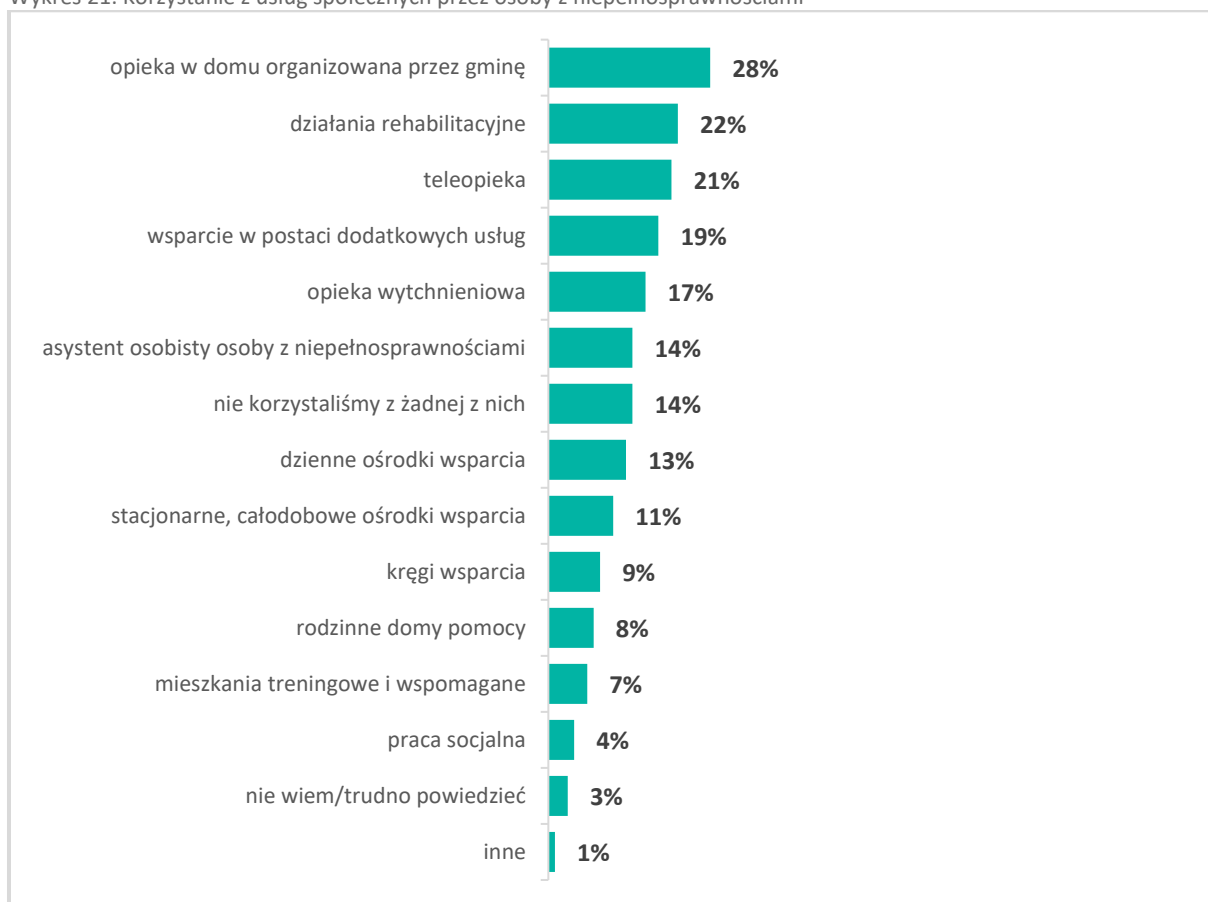

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- pomoc profesjonalisty (lub pomoc wolontariusza) w postaci asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami.

Wykres 21. Korzystanie z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami

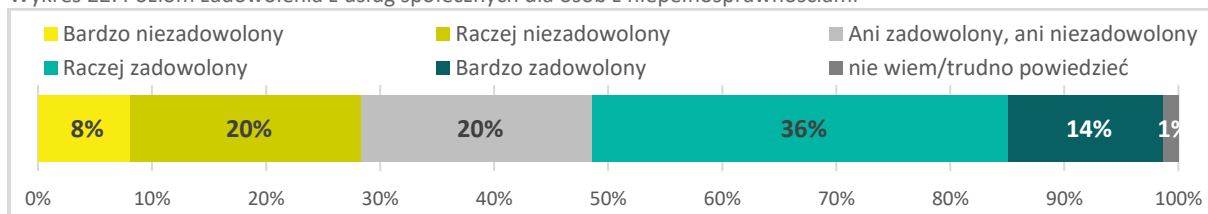

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani uznali, że najczęściej osoby z niepełnosprawnościami w ciągu ostatnich 3 lat korzystali z następujących usług:

- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę
- działań rehabilitacyjnych
- teleopieki.

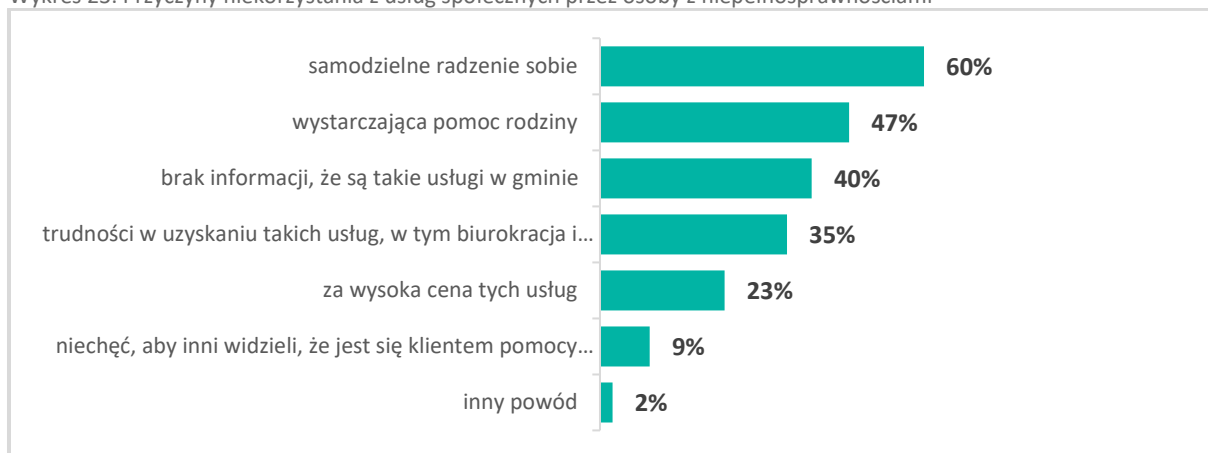
Wykres 22. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani mieszkańcy gmin powiatu grodziskim, korzystający z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami stwierdzili, że w większości jest z nich zadowolona (50% zadowolonych do 28% niezadowolonych).

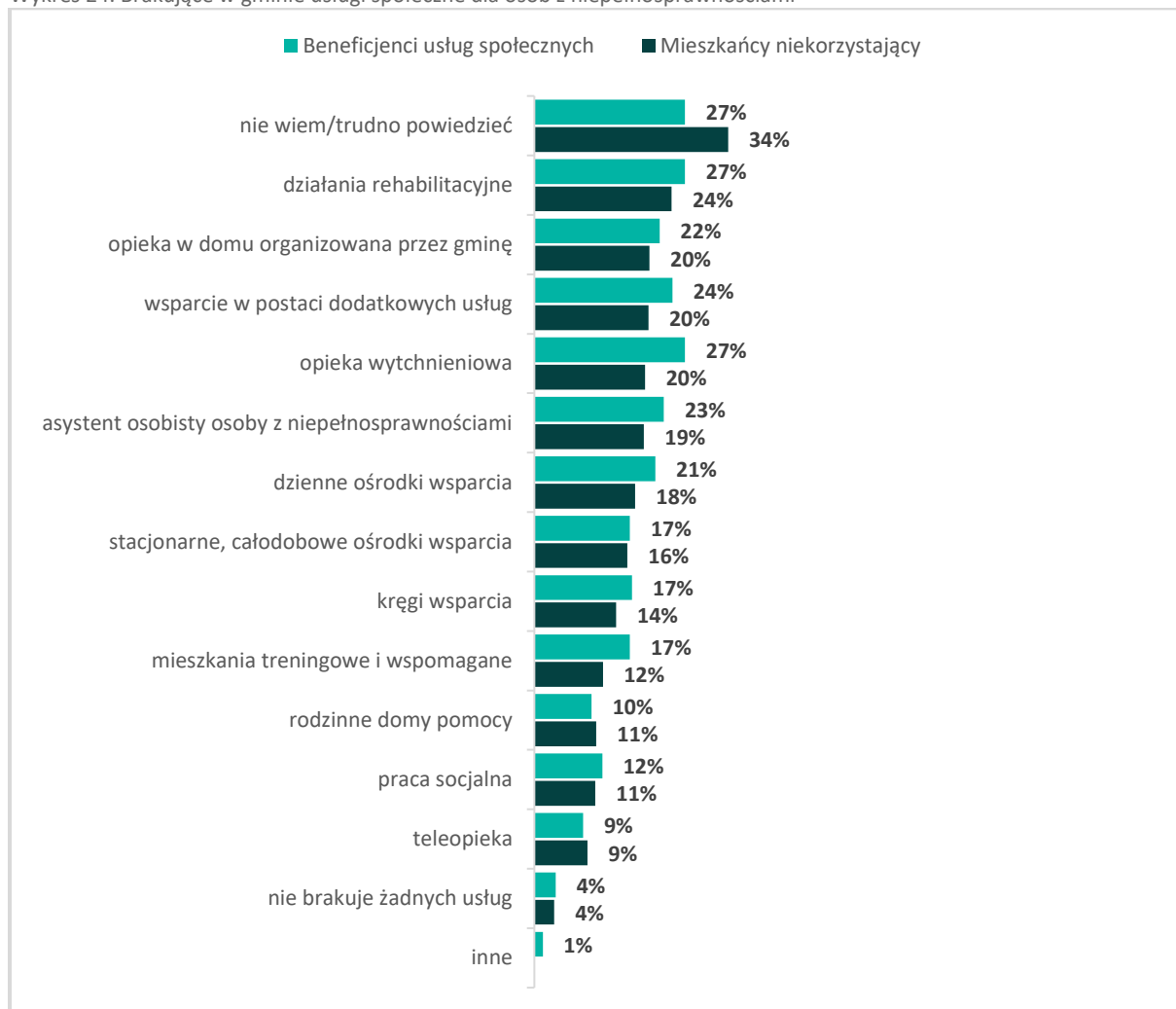
Wykres 23. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby z niepełnosprawnościami, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich wskazywały na: radzenie sobie samodzielnie (60%), wystarczającą pomoc rodziny (47%) oraz brak informacji, że takie usługi są w gminie (40%).

Wykres 24. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

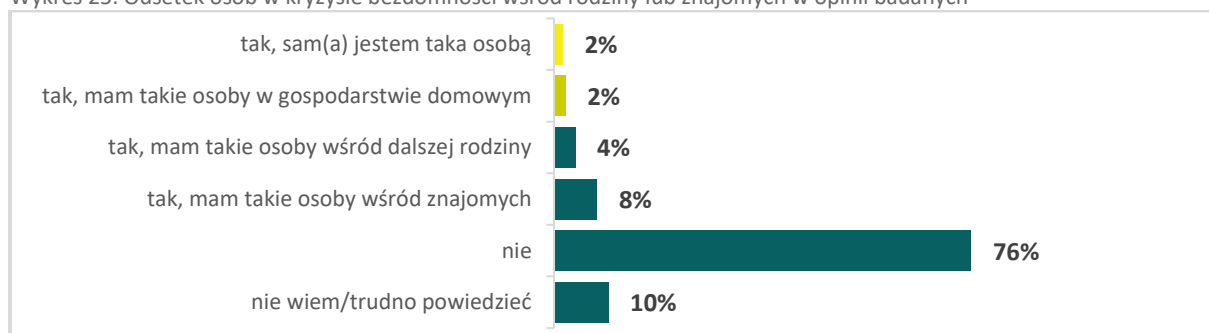
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gmin powiatu grodziskim najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- działania rehabilitacyjne
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu itp.).

3. Usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób w kryzysie bezdomności.

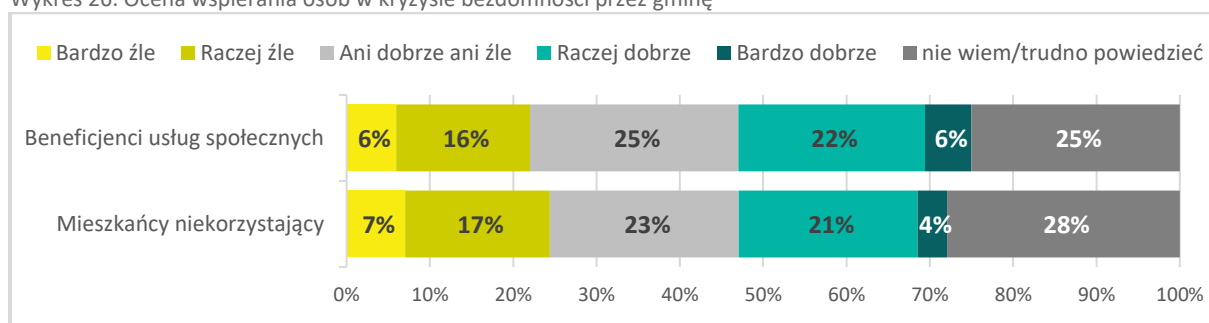
Wykres 25. Odsetek osób w kryzysie bezdomności wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gmin powiatu grodziskim 2% spośród nich stanowiły osoby w kryzysie bezdomności. Dodatkowo 2% badanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym, 4% ankietowanych ma takie osoby wśród dalszej rodziny, natomiast 8% wskazało na takie osoby wśród znajomych.

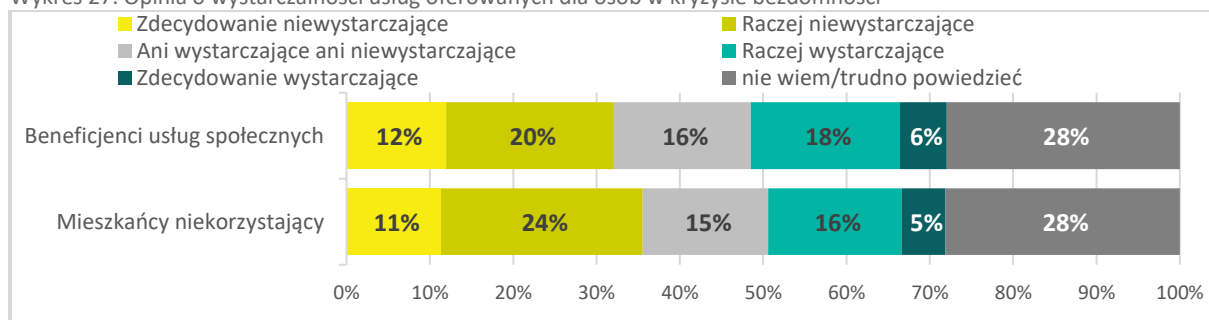
Wykres 26. Ocena wspierania osób w kryzysie bezdomności przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu grodziskim dobrze wspierają osoby w kryzysie bezdomności (28% beneficjenci usług społecznych, 25% niekorzystający z niej).

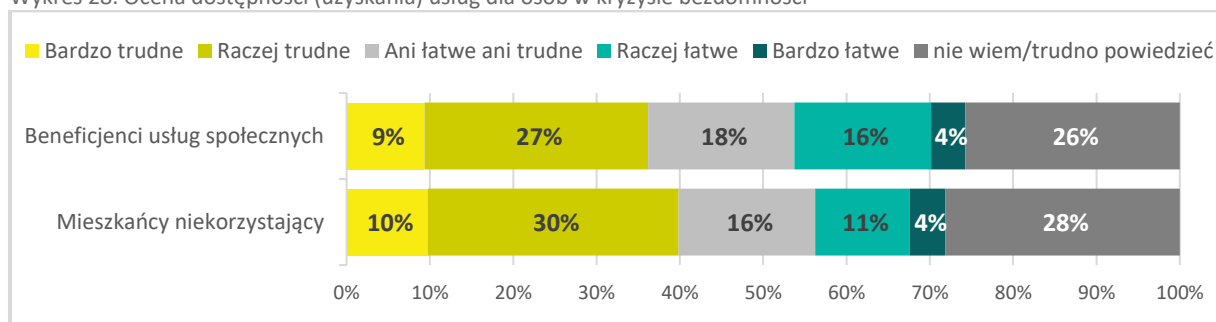
Wykres 27. Opinia o wystarczalności usług oferowanych dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani wskazali także, że usługi oferowane osobom w kryzysie bezdomności przez gminy powiatu grodziskim są niewystarczające (32% beneficjenci usług społecznych, 35% niekorzystający z niej).

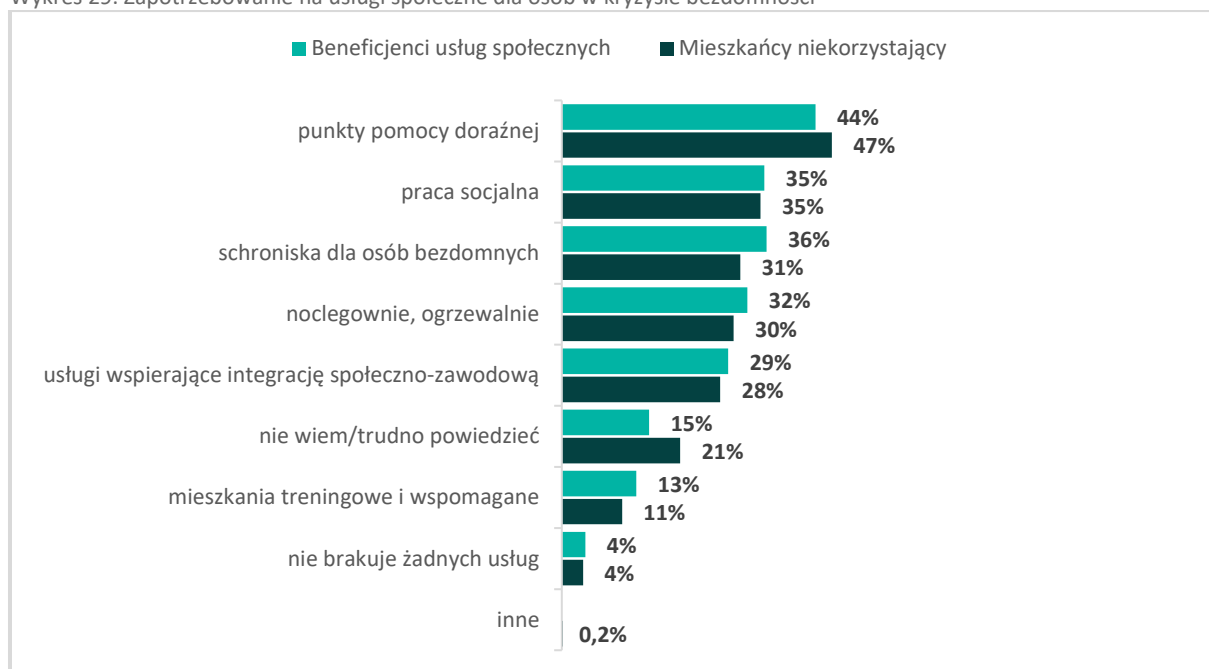
Wykres 28. Ocena dostępności (uzyskania) usług dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności na terenie gmin powiatu grodzickim jest trudne (36% beneficjenci usług społecznych, 40% niekorzystający z niej).

Wykres 29. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności

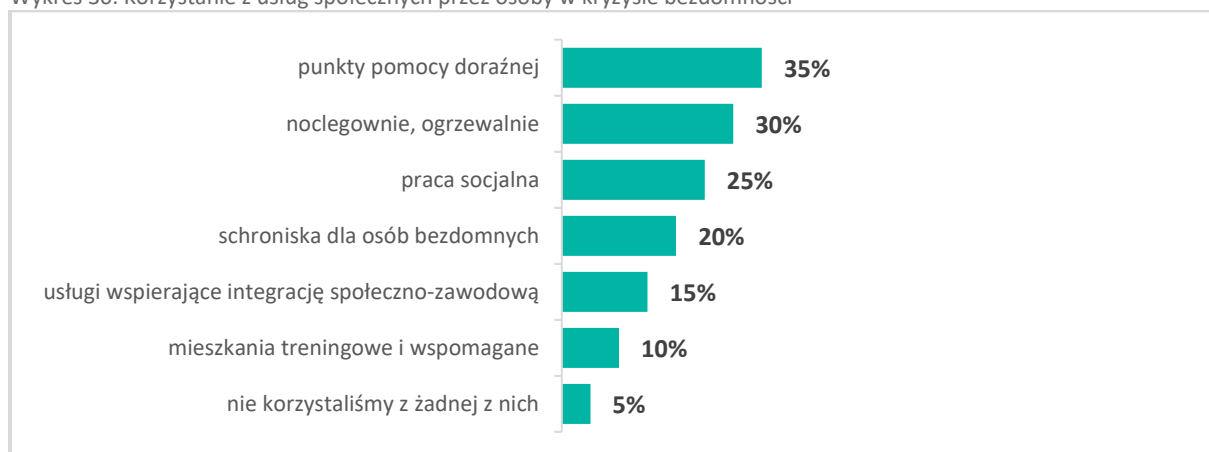

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gmin powiatu grodzickim najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności to:

- punkty pomocy doraźnej (m.in. jadłodajnie, punkty wydawania żywności i odzieży, łaźnie, punkty poradnictwa)
- praca socjalna (m.in. wsparcie ze strony pracownika socjalnego w codziennych sprawach służące poprawie funkcjonowania w środowisku społecznym), w tym aktywne docieranie do osób w kryzysie bezdomności w terenie i świadczenie im tam wsparcia (tzw. streetworking)
- schroniska dla osób bezdomnych.

Wykres 30. Korzystanie z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności

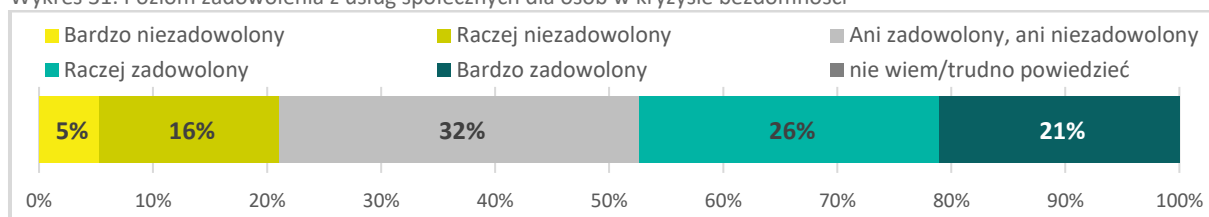

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie bezdomności z terenu gmin powiatu grodziskim w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- punkty pomocy doraźnej
- noclegownie; ogrzewalnie
- praca socjalna.

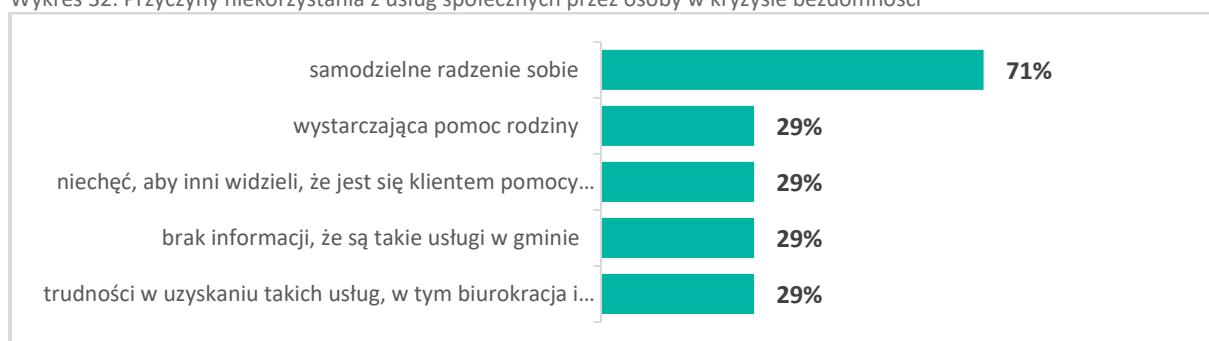
Wykres 31. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby w kryzysie bezdomności korzystające z usług społecznych wyrazili opinię, że są z nich zadowolone.

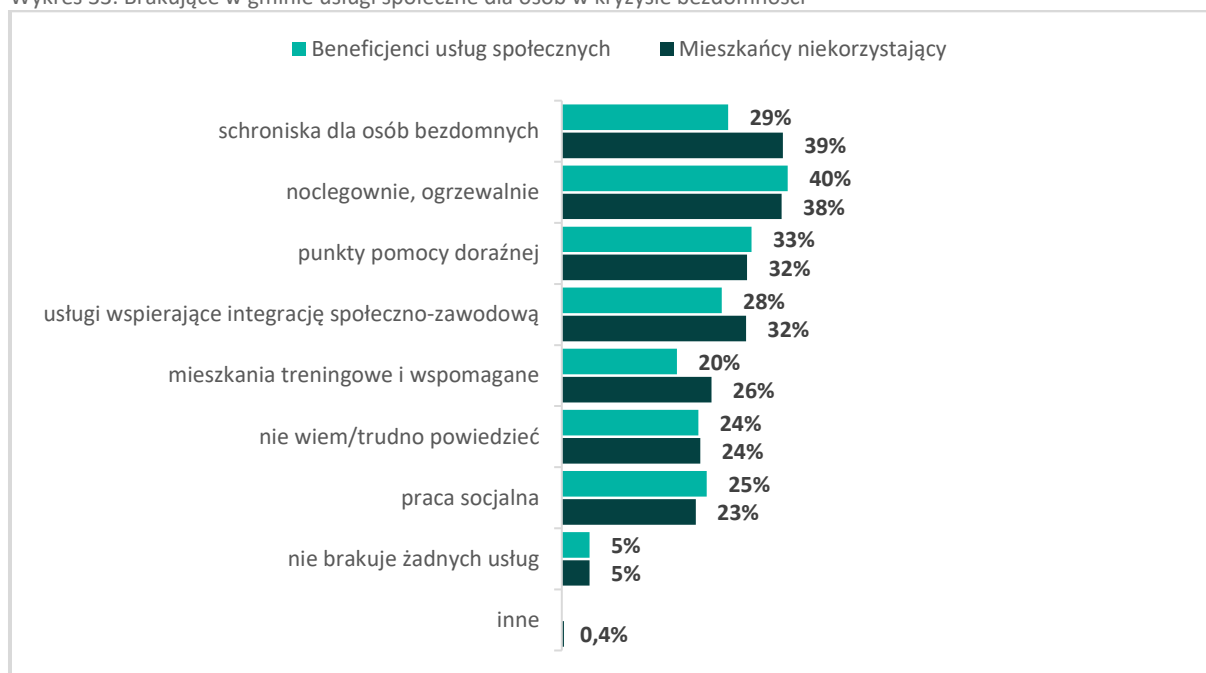
Wykres 32. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby w kryzysie bezdomności, które nie skorzystały z usług społecznych dla nich przeznaczonych jako przyczynę głównie wskazywały, że samodzielnie sobie radzą (71%), wystarczająca jest pomoc rodziny oraz brak informacji, że są takie usługi w gminie (po 29%).

Wykres 33. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

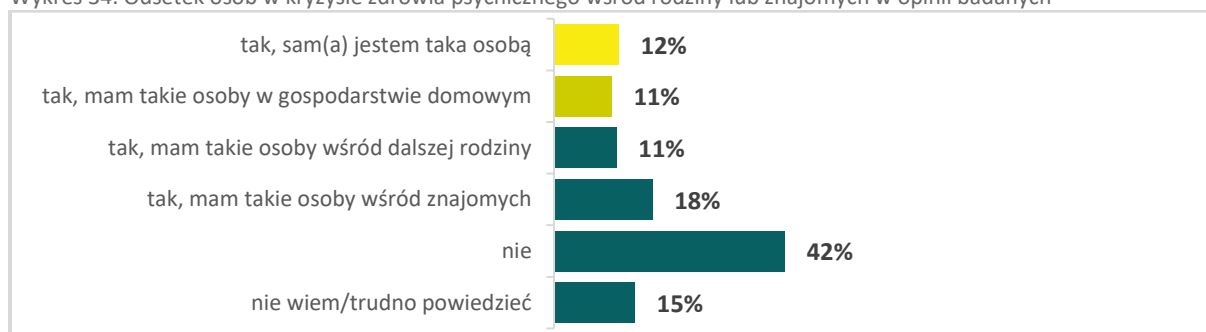
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gmin powiatu grodziskim najbardziej brakuje następujących usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności:

- noclegowni, ogrzewalni
- schronisk dla osób bezdomnych
- punkty pomocy doraźnej.

4. Usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

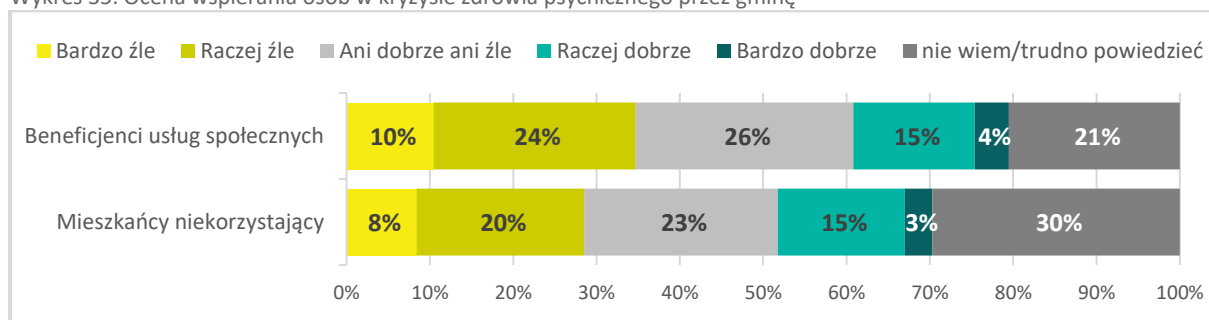
Wykres 34. Odsetek osób w kryzysie zdrowia psychicznego wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców 12% stanowiły osoby w kryzysie zdrowia psychicznego. Dodatkowo 11% ankietowanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym, 11% uczestników badania przyznało, że ma takie osoby wśród dalszej rodziny, a 18% wśród znajomych.

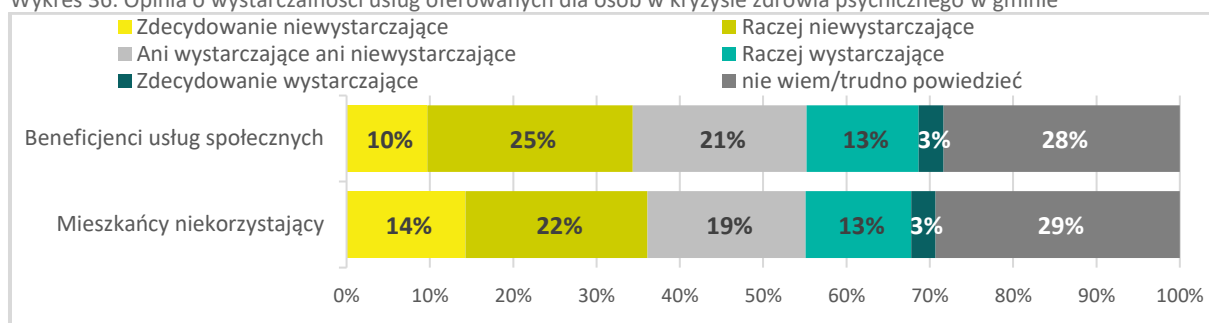
Wykres 35. Ocena wspierania osób w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu grodzickim źle wspierają osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (34% beneficjenci usług społecznych, 28% niekorzystający z niej).

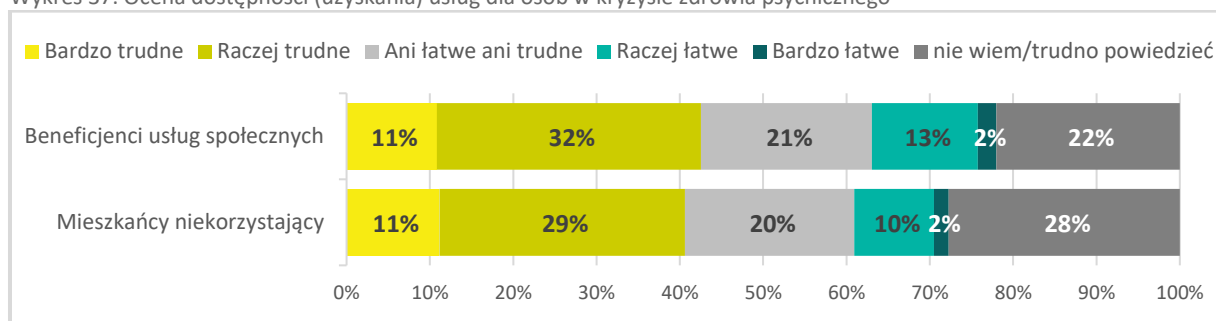
Wykres 36. Opinia o wystarczalności usług oferowanych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Uczestniczący w badaniu mieszkańcy stwierdzili, że usługi oferowane osobom w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminy powiatu grodzickim są niewystarczające (35% beneficjenci usług społecznych, 36% niekorzystający z niej).

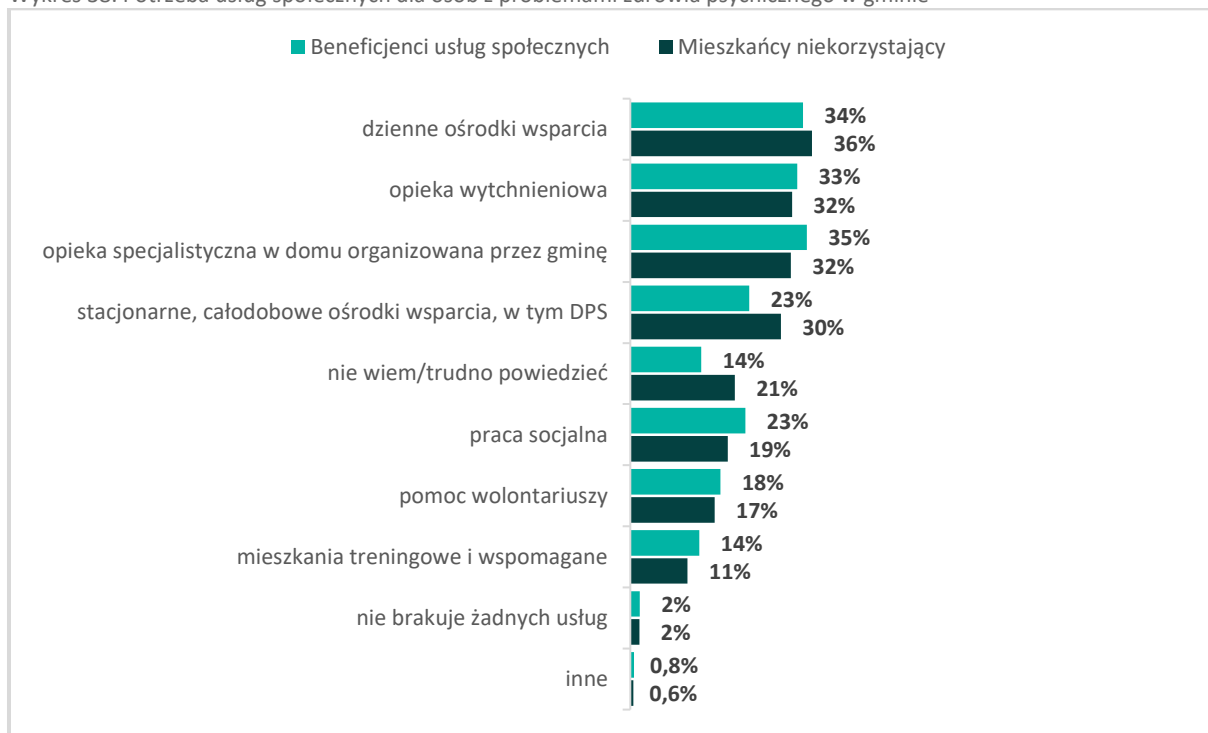
Wykres 37. Ocena dostępności (uzyskania) usług dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie gmin powiatu grodzickim jest trudne (43% beneficjenci usług społecznych, 40% niekorzystający z niej).

Wykres 38. Potrzeba usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego w gminie

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gmin powiatu grodzickim najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- **dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi**
- **wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu**
- **specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę.**

Wykres 39. Korzystanie z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego

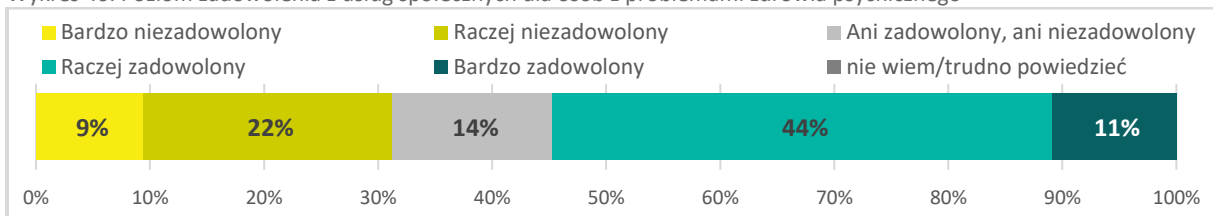

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie zdrowia psychicznego z terenu gmin powiatu grodziskim w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- **dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi**
- **opieka wytchnieniowa**
- **stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia, w tym domy pomocy społecznej - DPS (świadczące usługi długo- i krótkoterminowe)**

Wykres 40. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród ankietowanych z terenu gmin powiatu grodziskim korzystających z usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego większość wyraziło swoje zadowolenie z poziomu ich świadczenia (55% zadowolonych do 31% niezadowolonych).

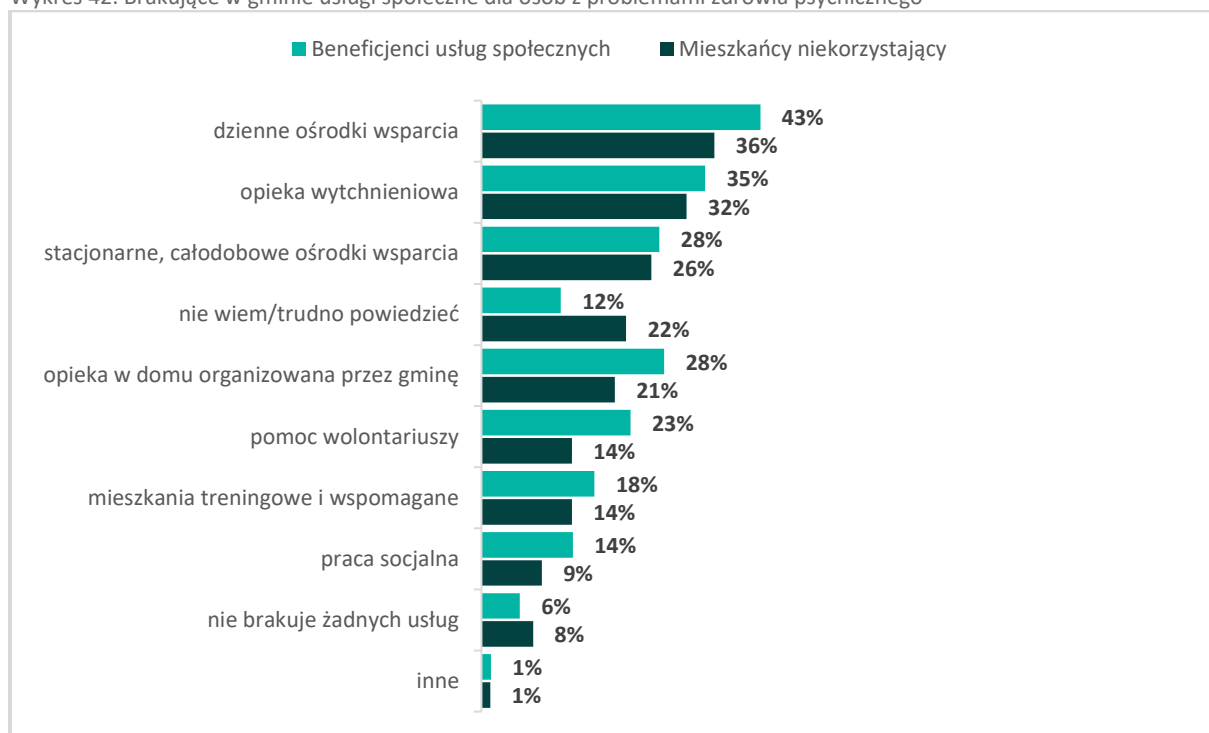
Wykres 41. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby z problemami zdrowia psychicznego, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich głównie wskazywały na: samodzielne radzenie sobie (55%), trudności w uzyskaniu takich usług, w tym biurokracja i długi czas oczekiwania na decyzje oraz brak informacji, że takie usługi są świadczone w gminie (po 47% ankietowanych).

Wykres 42. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z problemami zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

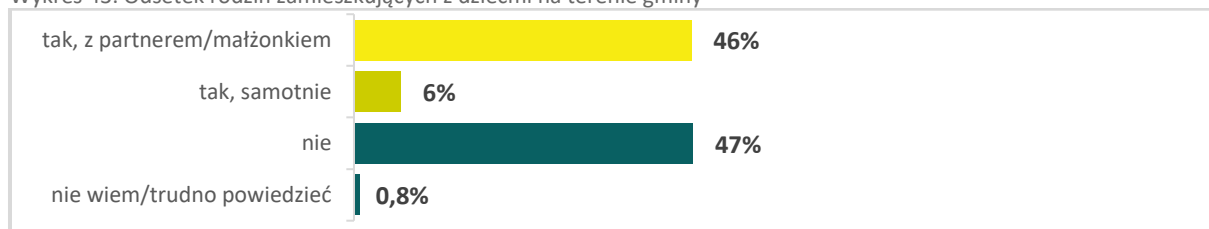
Zdaniem beneficjentów i pozostałych mieszkańców gmin powiatu grodziskim najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu
- stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia.

5. Usługi społeczne dla rodzin z dziećmi

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla rodzin z dziećmi.

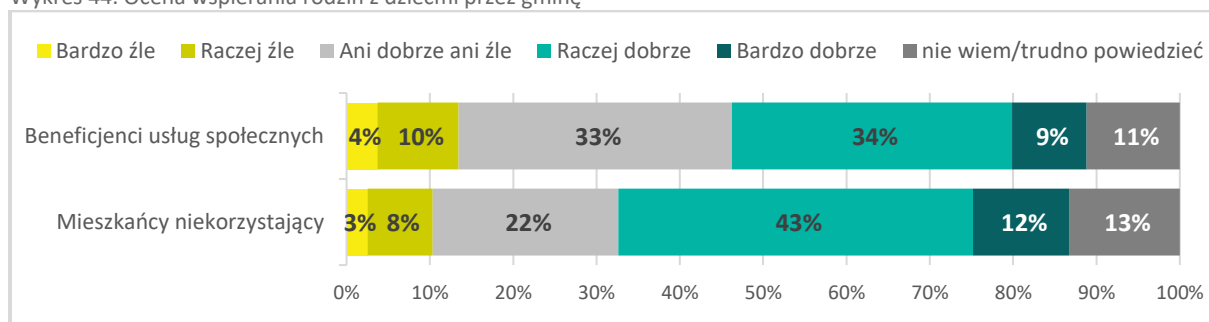
Wykres 43. Odsetek rodzin zamieszkujących z dziećmi na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców powiatu 46% ankietowanych stanowiły rodziny z dziećmi. Dodatkowo 6% uczestników badania przyznało, że mieszka samotnie z dziećmi, natomiast 47% nie posiada dzieci.

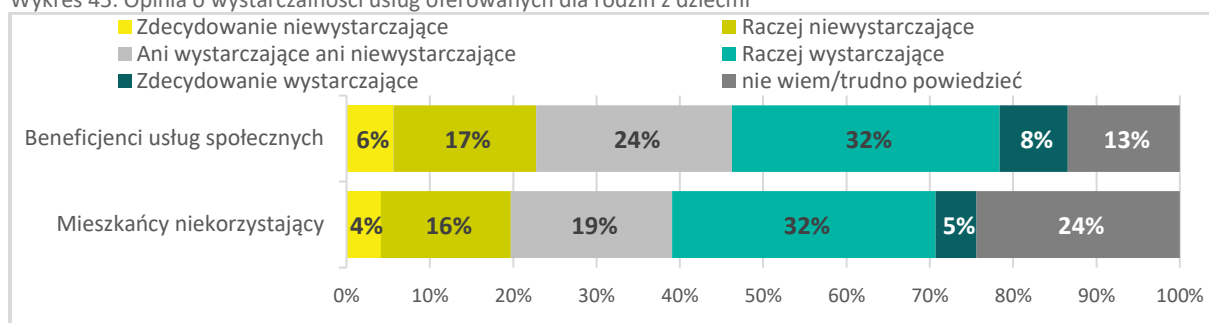
Wykres 44. Ocena wspierania rodzin z dziećmi przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gminy powiatu grodzickim dobrze wspierają rodziny z dziećmi (43% beneficjenci usług społecznych, 55% niekorzystający z niej).

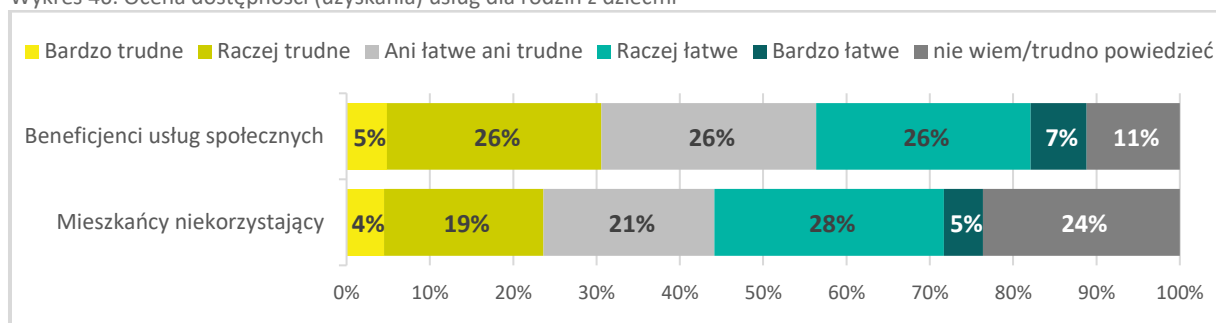
Wykres 45. Opinia o wystarczalności usług oferowanych dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestników procesu badawczego przeważa opinia o tym, że usługi oferowane rodzinom z dziećmi przez gminy powiatu grodzickim są wystarczające (40% beneficjenci usług społecznych, 37% niekorzystający z niej).

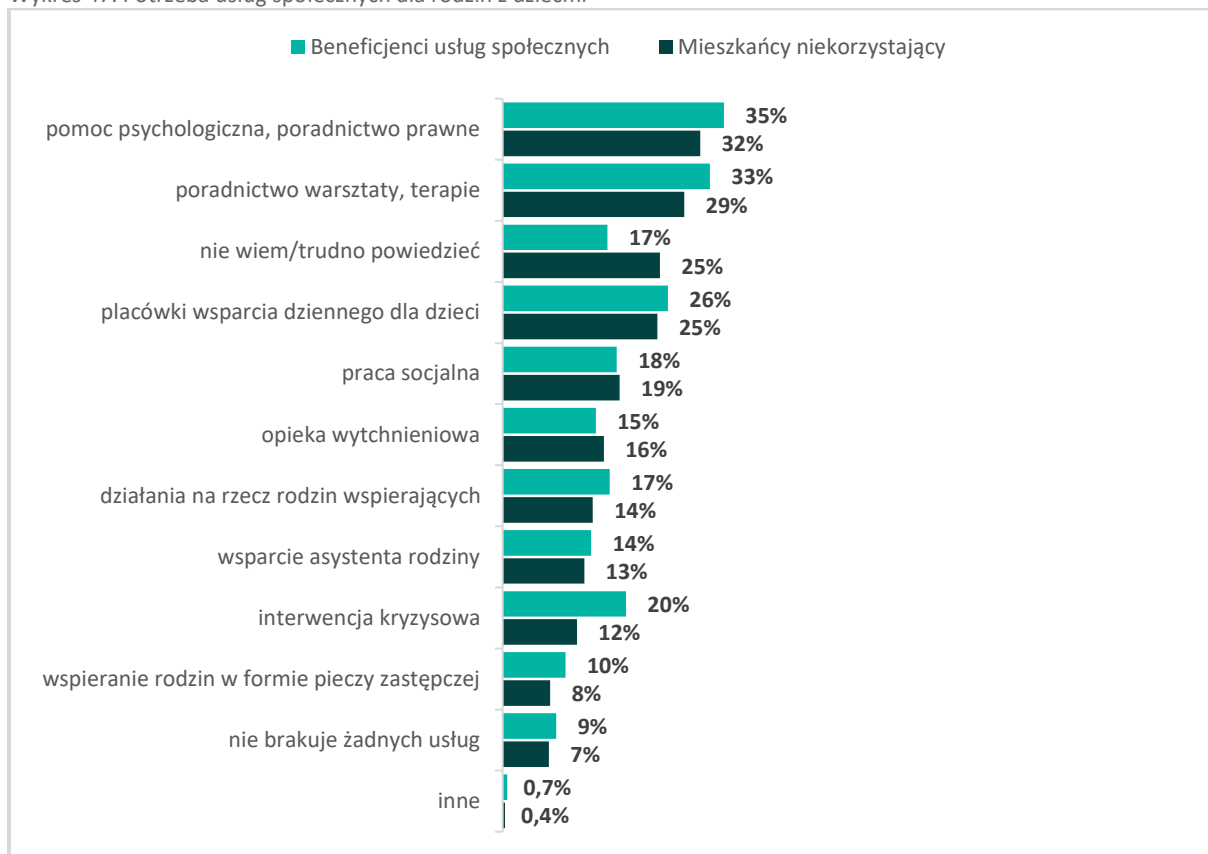
Wykres 46. Ocena dostępności (uzyskania) usług dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych mieszkańców gmin powiatu grodzickiego przeważa opinia, że uzyskanie usług dla rodzin z dziećmi jest łatwe (33% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z niej).

Wykres 47. Potrzeba usług społecznych dla rodzin z dziećmi

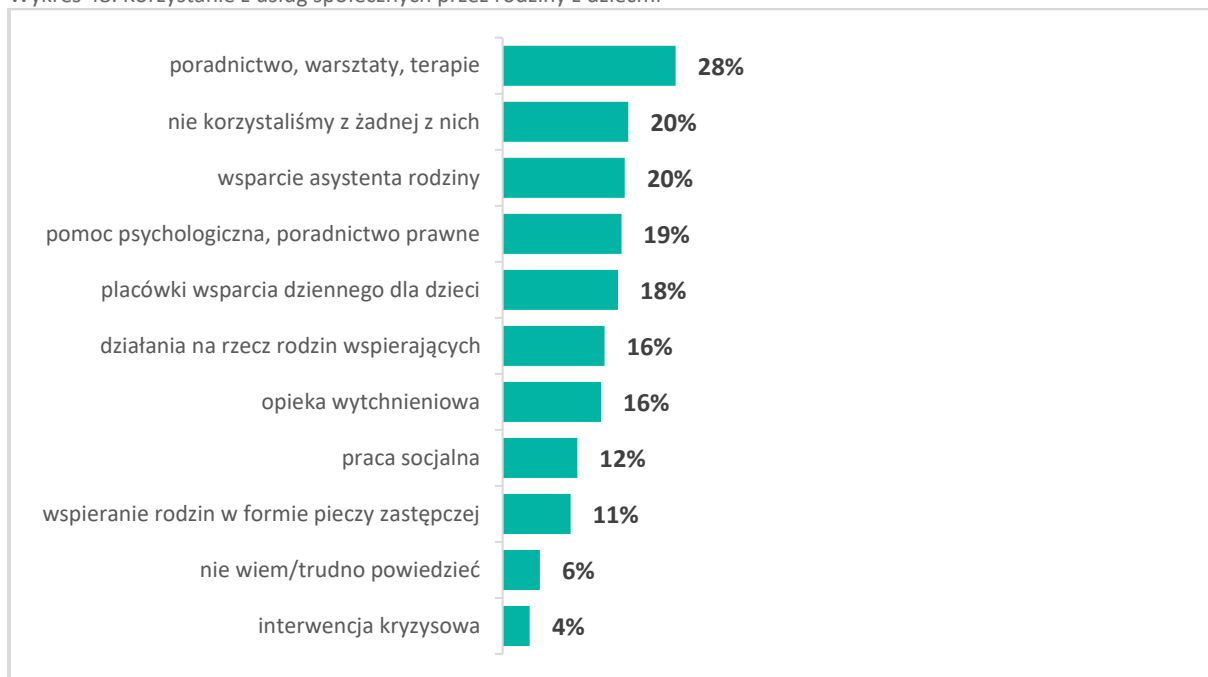

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gmin powiatu grodzickim najbardziej potrzebne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne - rozwijanie działań prewencyjnych będących odpowiedzią na określone kryzysy w rodzinie
- poradnictwo, warsztaty, terapie i inne działania podnoszące umiejętności i kompetencje rodziny, np. rodzicielskie;
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci.

Wykres 48. Korzystanie z usług społecznych przez rodziny z dziećmi

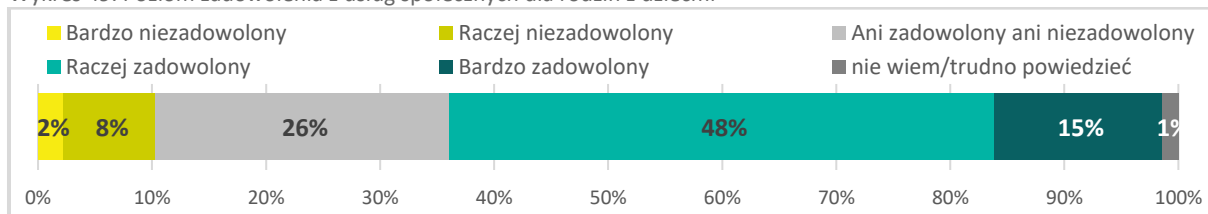

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej rodziny z dziećmi z terenu gmin powiatu grodziskim w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- poradnictwo, warsztaty, terapie
- wsparcia asystenta rodziny
- pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego.

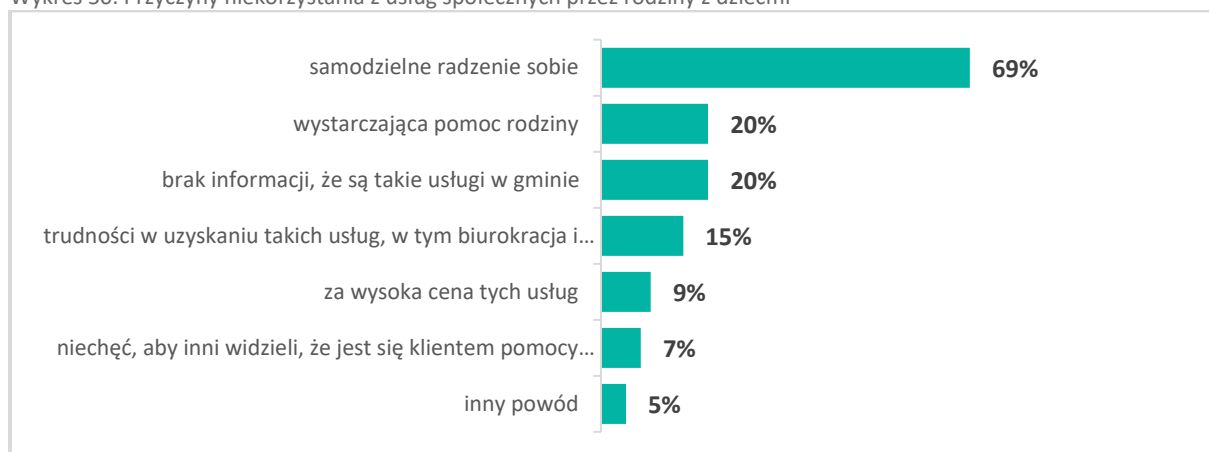
Wykres 49. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród ankietowanych z terenu gmin powiatu grodziskim korzystających z usług społecznych dla rodzin z dziećmi większość wyraziło swoje zadowolenie z poziomu ich świadczenia (63% zadowolonych do 10% niezadowolonych).

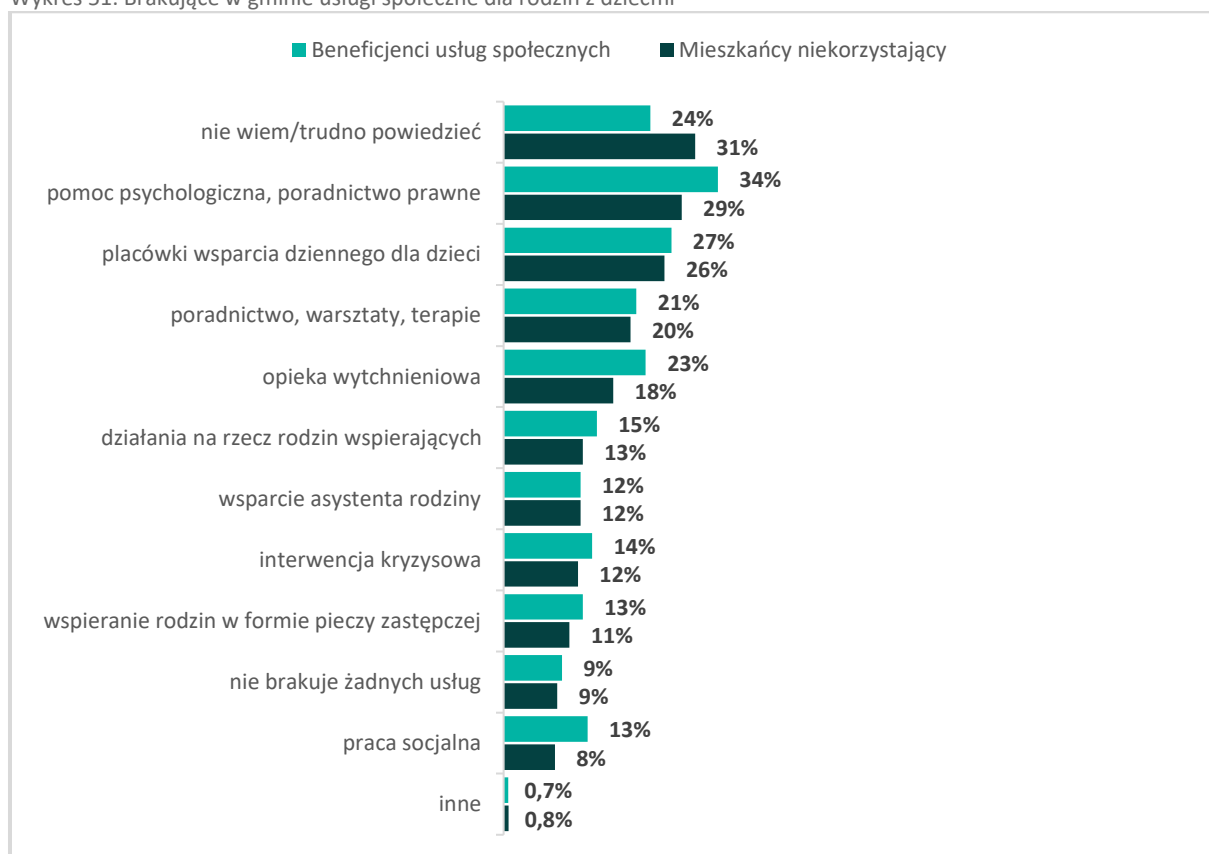
Wykres 50. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez rodziny z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Rodziny z dziećmi, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich głównie wskazywały na: radzenie sobie samodzielnie z problemami (69% ankietowanych), wystarczającą pomoc rodziny oraz brak informacji, że są takie usługi na terenie gminy (20% badanych).

Wykres 51. Brakujące w gminie usługi społeczne dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gmin powiatu grodziskim najbardziej brakujące usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

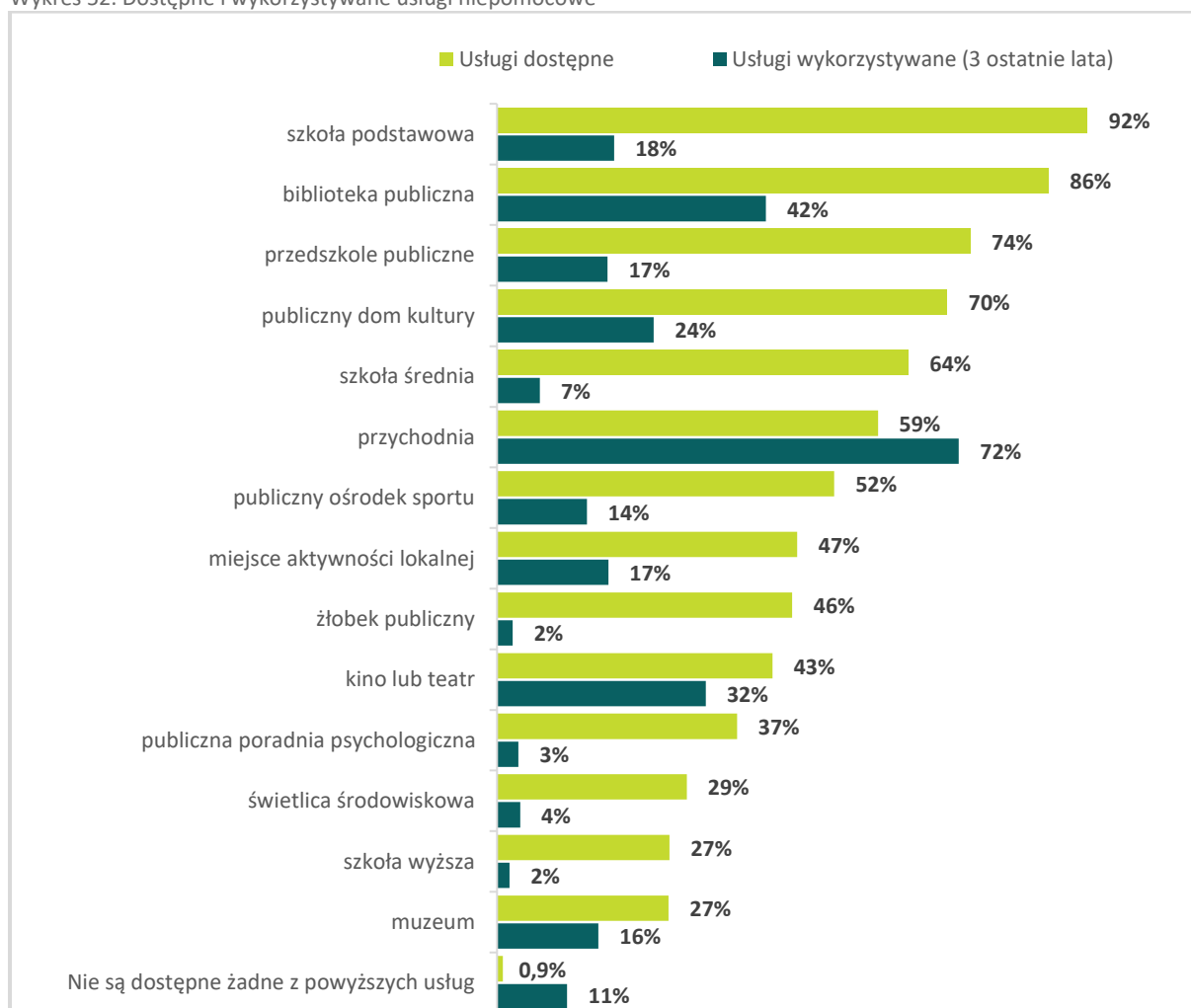
- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne

- placówki wsparcia dziennego dla dzieci
- opieka wytchnieniowa.

6. Usługi niepomocowe dostępne w gminie

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim o realizowanych na jej terenie usługach niepomocowych.

Wykres 52. Dostępne i wykorzystywane usługi niepomocowe

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem mieszkańców gmin powiatu grodziskim na jej terenie są dostępne różne niepomocowe usługi społeczne. Najczęściej wskazywane to:

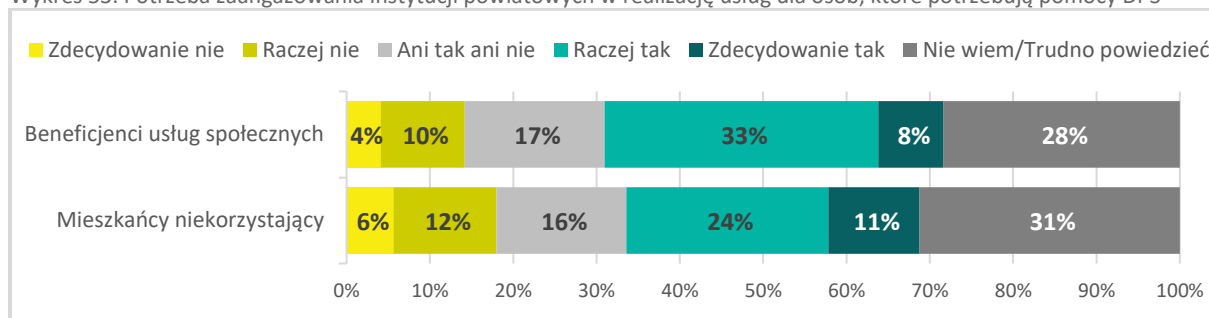
- szkoła podstawowa (92% ankietowanych)
- biblioteka publiczna (86% ankietowanych)
- przedszkole publiczne (74% ankietowanych)
- publiczny dom kultury (70% ankietowanych)
- szkoła średnia (64% ankietowanych).

Natomiast najczęściej wykorzystywaną w ciągu ostatnich 3 lat usługą społeczną według respondentów jest przychodnia (72% badanych) oraz biblioteka (42% badanych).

7. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gmin powiatu grodziskim o potrzebie zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych.

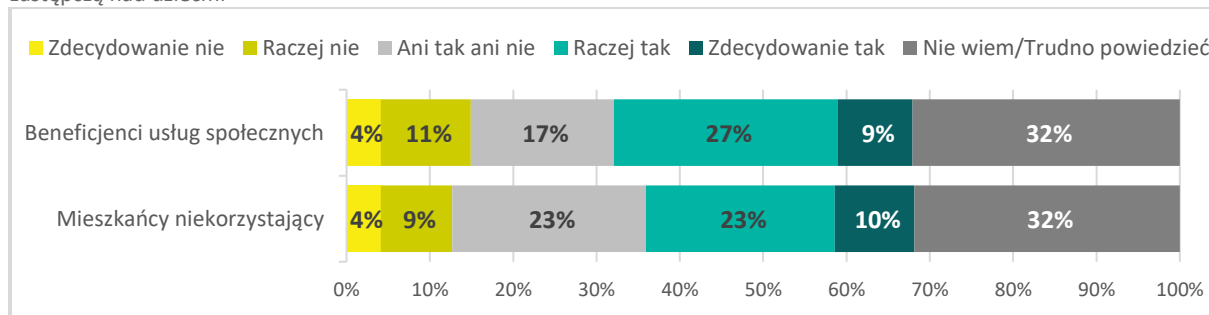
Wykres 53. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług dla osób, które potrzebują pomocy DPS

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gmin powiatu grodziskim przeważała opinia, że usługi społeczne dla osób, które potrzebują wsparcia w postaci umieszczenia ich w domu pomocy społecznej wymagają większego zaangażowania się instytucji powiatowych (41% beneficjenci usług społecznych, 35% niekorzystający z niej).

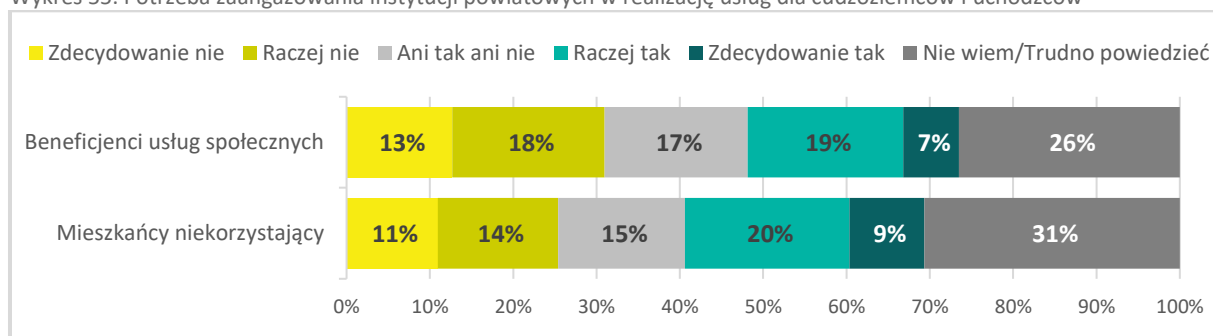
Wykres 54. Potrzeba zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług dla rodzin lub osób sprawujących pieczę zastępczą nad dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gmin powiatu grodziskim przeważała opinia, że usługi społeczne dla osób, które sprawują pieczę zastępczą nad dziećmi wymagają większego zaangażowania się instytucji powiatowych (36% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z niej).

Wykres 55. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług dla cudzoziemców i uchodźców

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gmin powiatu grodziskim w przypadku większego zaangażowania się instytucji powiatowych w usługi społeczne dla cudzoziemców i uchodźców opinie były podzielone. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że nie należy wzmocniać takich działań (26% wymaga wzmocnienia, 31% nie wymagają), natomiast mieszkańcy niekorzystający z pomocy społecznej mają odwrotne zdanie (25% nie wymaga wzmocnienia, 29% wymaga wzmocnienia).

ROZDZIAŁ III

DIAGNOZA USŁUG SPOŁECZNYCH – WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO INSTYTUCJI ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI SPOŁECZNE W POWIECIE GRODZISKIM

I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej

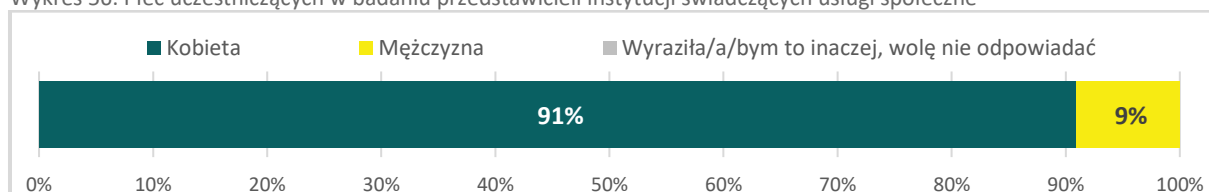
1. Metodologia badania

W ramach niniejszej diagnozy zostało również przeprowadzone przez firmy IBC oraz CBM Indicator we współpracy z MCPS badanie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w zakresie podejścia instytucji do rozwoju świadczonych usług społecznych w województwie mazowieckim. Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone w październiku i listopadzie 2024 roku za pomocą kwestionariusza ankietowego skierowanego do przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne i zdrowotne (Ankieta 2 w Załączniku). W badaniu zostało zastosowane podejście mieszane (mixed mode) obejmujące trzy techniki zbierania danych: CAWI (ankieta online), CATI (wywiady telefoniczne) oraz CAPI (wywiady bezpośrednie). **W powiecie grodziskim przeprowadzono 22 wywiady z przedstawicielami** (część pytań ze względu na ich tematykę została zadana mniejszej, dedykowanej grupie przedstawicieli instytucji). Liczebność jest zbyt mała do wykonania analiz ilościowych ($n < 30$), dlatego dane mają charakter jakościowy.

2. Charakterystyka grupy badawczej

Poniżej prezentujemy charakterystykę grupy badawczej w zakresie następujących zmiennych: płci, wieku, stanowiska, stażu pracy, podmiotu prowadzącego, nazwy instytucji. Grupa ta uczestniczyła w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne i zdrowotne w zakresie podejścia instytucji do rozwoju świadczonych usług społecznych w gminach powiatu grodziskim.

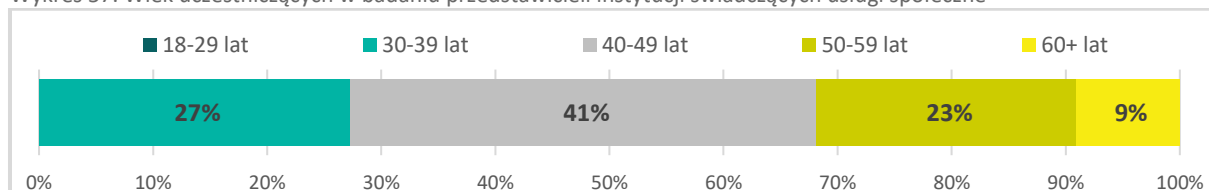
Wykres 56. Płeć uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przedmiotowym badaniu dominującą grupą respondentów pod kątem płci były kobiety (stanowiły 91% badanych).

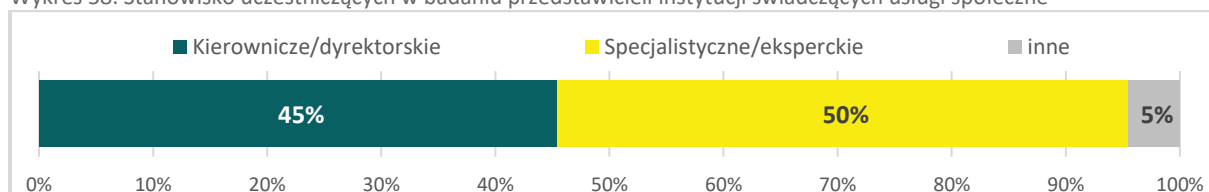
Wykres 57. Wiek uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku wieku respondentów reprezentowali oni cztery grupy wiekowe, wśród których dominującą grupą ankietowanych były osoby między 40 a 49 rokiem życia.

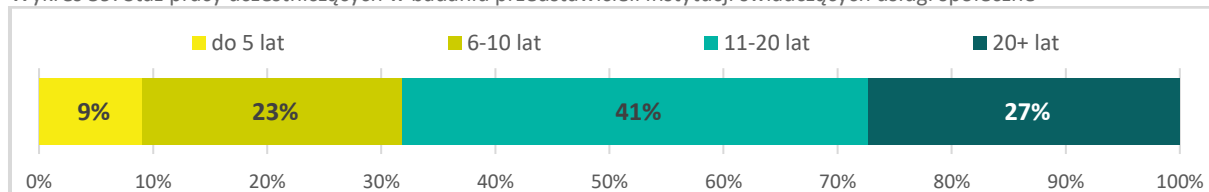
Wykres 58. Stanowisko uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku stanowiska respondentów reprezentowali oni trzy grupy zawodowe, wśród których dominującą byli specjaliści/ekspertki (50% ankietowanych).

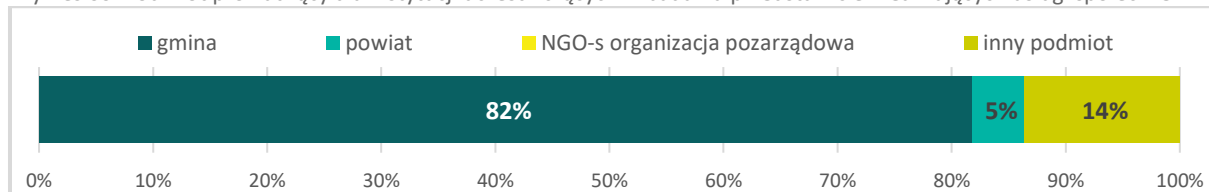
Wykres 59. Staż pracy uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku stażu pracy respondentów reprezentowali oni cztery grupy doświadczenia, wśród których dominującą była ta w przedziale 11-20 lat (41% ankietowanych).

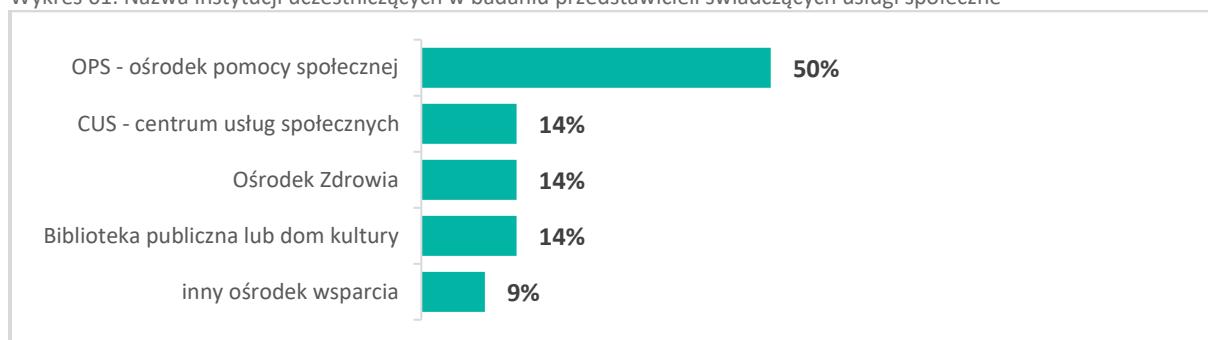
Wykres 60. Podmiot prowadzący dla instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli realizujących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku podmiotu prowadzącego dla instytucji uczestniczących w badaniu zostały zidentyfikowane trzy podmioty były to gmina, powiat oraz inny podmiot.

Wykres 61. Nazwa instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne

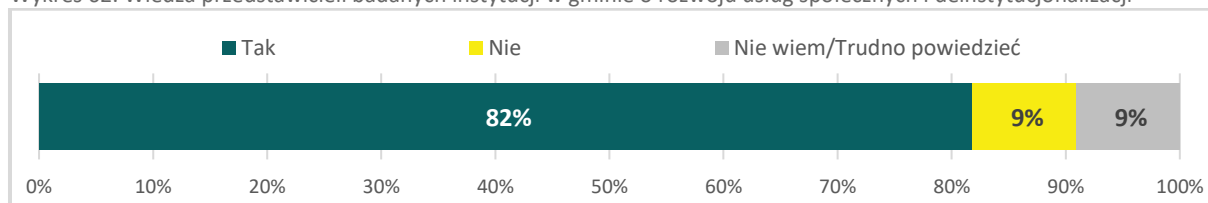
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku nazwy instytucji uczestniczących w badaniu zostało zidentyfikowanych pięć podmiotów: ośrodek pomocy społecznej, centrum usług społecznych, ośrodek zdrowia, biblioteka publiczna lub dom kultury oraz inny ośrodek wsparcia.

II. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne w zakresie ich podejścia do rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

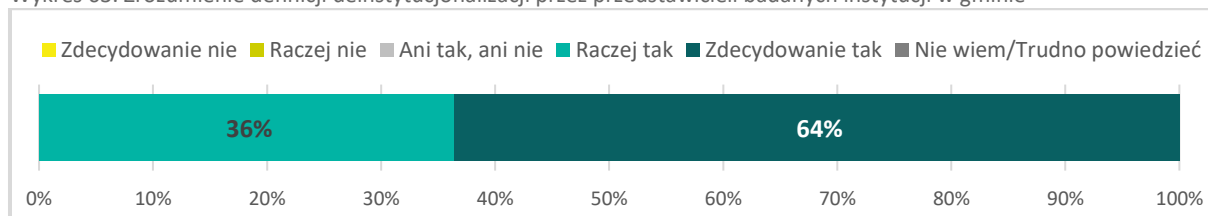
Wykres 62. Wiedza przedstawicieli badanych instytucji w gminie o rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Większość przedstawicieli (82%) badanych instytucji w gminie ma wiedzę o rozwoju środowiskowych usług społecznych określanych pojęciem deinstytucjonalizacji.

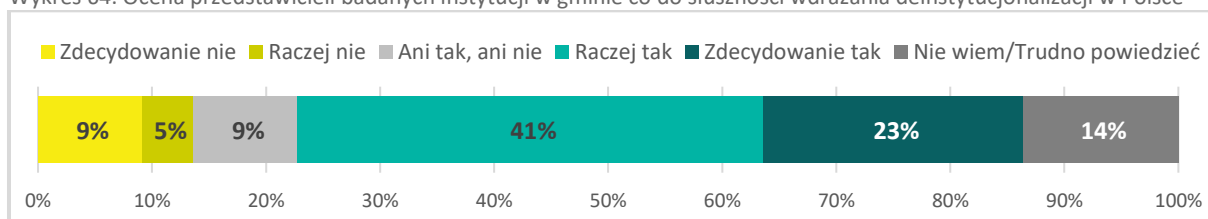
Wykres 63. Zrozumienie definicji deinstytucjonalizacji przez przedstawicieli badanych instytucji w gminie

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Deinstytucjonalizacja praktyk pomocowych to proces przechodzenia od organizowania wsparcia opartego na rozwiązaniach zakładowych, w których kluczową rolę odgrywają placówki całodobowe długookresowego pobytu, do organizowania wsparcia w sposób środowiskowy, z wykorzystaniem infrastruktury usług społecznych i innych zasobów społeczności lokalnych (M. Rymśa, 2022). Ta definicja jest zrozumiała dla wszystkich respondentów.

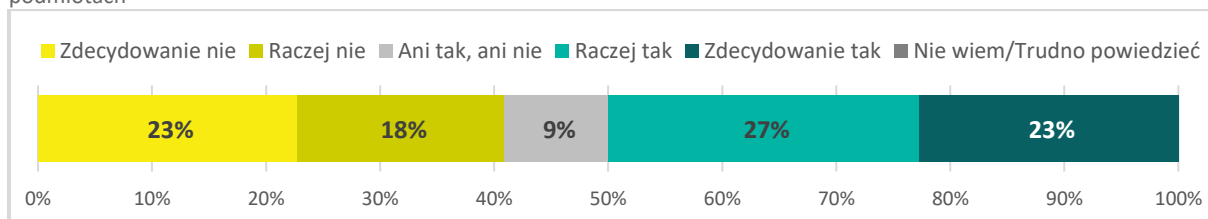
Wykres 64. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do słuszności wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Większość (64%) badanych podziela zdanie, że rozwój środowiskowych usług społecznych, czyli deinstytucjonalizacja jest słusznym kierunkiem w Polsce.

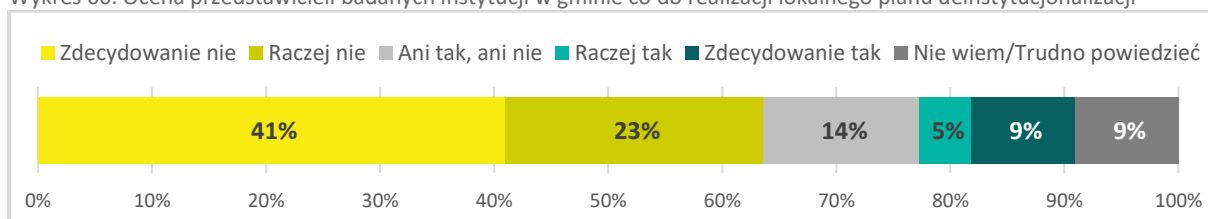
Wykres 65. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do potrzeby działań deinstytucjonalizacji w tych podmiotach

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Przedstawiciele instytucji w większości (50%) przyznają, że ich podopieczni i personel wyrażali potrzebę rozwoju środowiskowych usług społecznych w tych podmiotach.

Wykres 66. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do realizacji lokalnego planu deinstytucjonalizacji

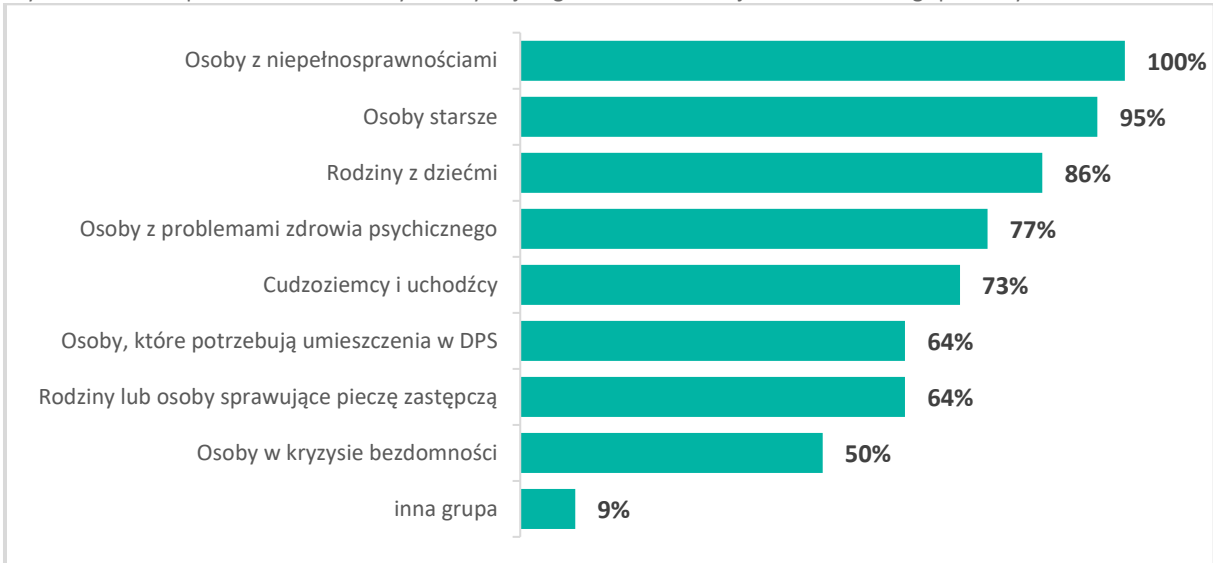
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W 14% instytucji zlokalizowanych w powiecie jest realizowany lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych.

III. Analiza usług społecznych prowadzonych dla poszczególnych grup beneficjentów w badanych instytucjach, ich problemy w rozwoju i gotowości do świadczenia usług społecznych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne dla poszczególnych grup beneficjentów, a także problemy w rozwoju i gotowości podmiotów do rozwoju tych usług.

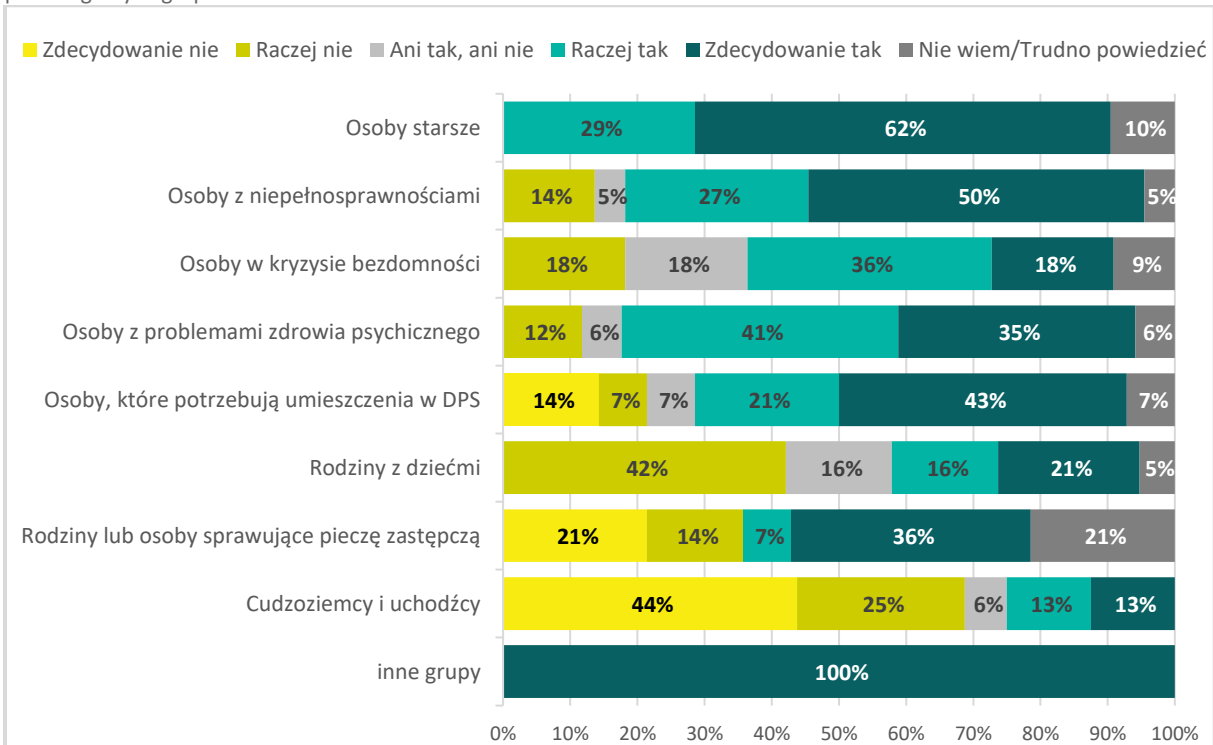
Wykres 67. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do rodzaju odbiorców usług społecznych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Badane instytucje świadczą usługi społeczne głównie dla następujących grup: osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze oraz rodziny z dziećmi.

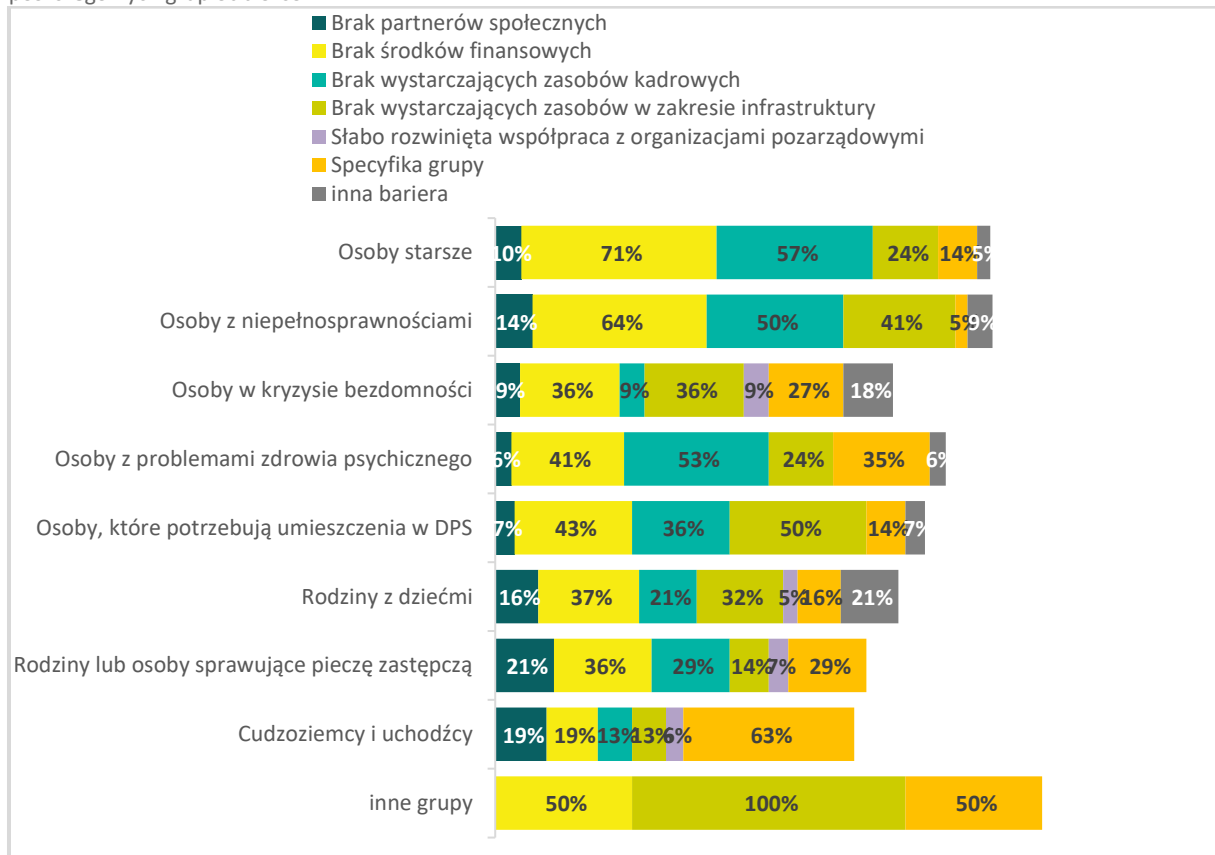
Wykres 68. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do pożądanego kierunku rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem pracowników badanych instytucji przede wszystkim pożądanym jest w nich rozwój usług społecznych dla następujących grup odbiorców: osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby, które potrzebują umieszczenia w DPS (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

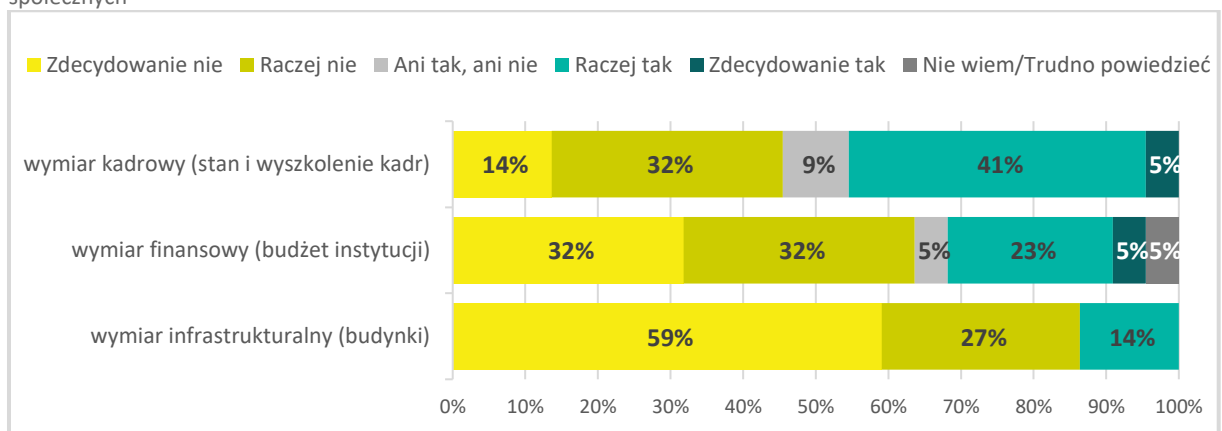
Wykres 69. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do barier w rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Główne bariery w rozwoju usług społecznych zgłaszane przez przedstawicieli badanych instytucji w stosunku do poszczególnych grup odbiorców w powiecie grodzickim to: brak środków finansowych, brak wystarczających zasobów kadrowych oraz brak wystarczających zasobów w zakresie infrastruktury (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Wykres 70. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do gotowości tych podmiotów do rozwoju usług społecznych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

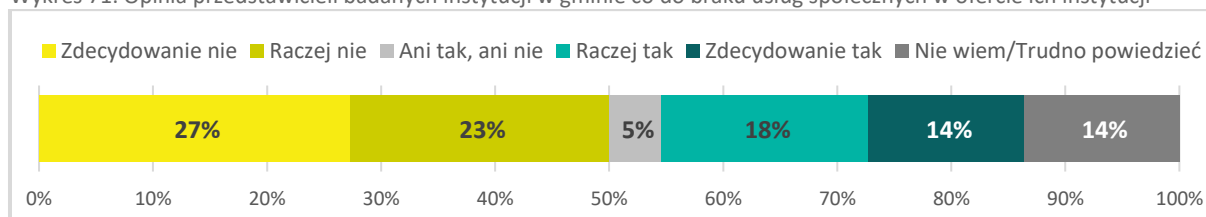
Instytucje zgłaszają brak gotowości do rozwoju usług społecznych biorąc pod uwagę następujące wymiary:

- wymiar kadrowy (stan i wykształcenie kadr) – 46% gotowe do 46% niegotowe
- wymiar finansowy (budżet instytucji) – 28% gotowe do 64% niegotowe
- wymiar infrastrukturalny (budynki) – 14% gotowe do 86% niegotowe

IV. Opinie przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.

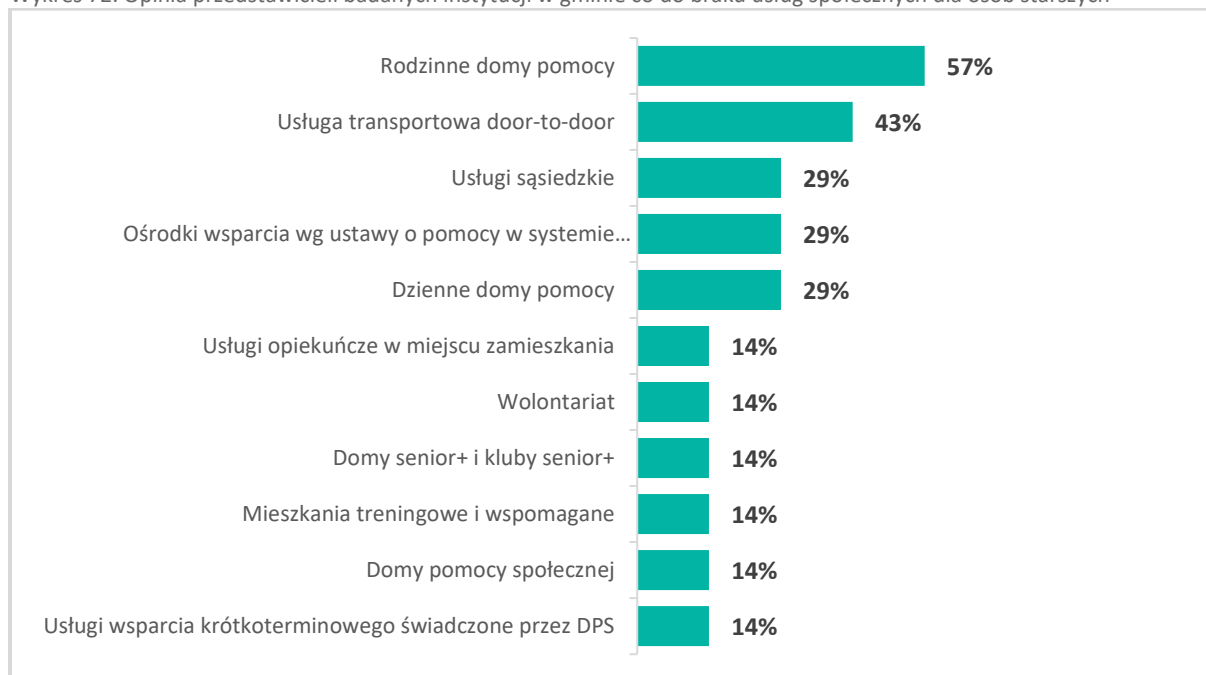
Wykres 71. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem jednej trzeciej (32%) przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje jeszcze jakichś usług, aby lepiej odpowiadać na potrzeby klientów.

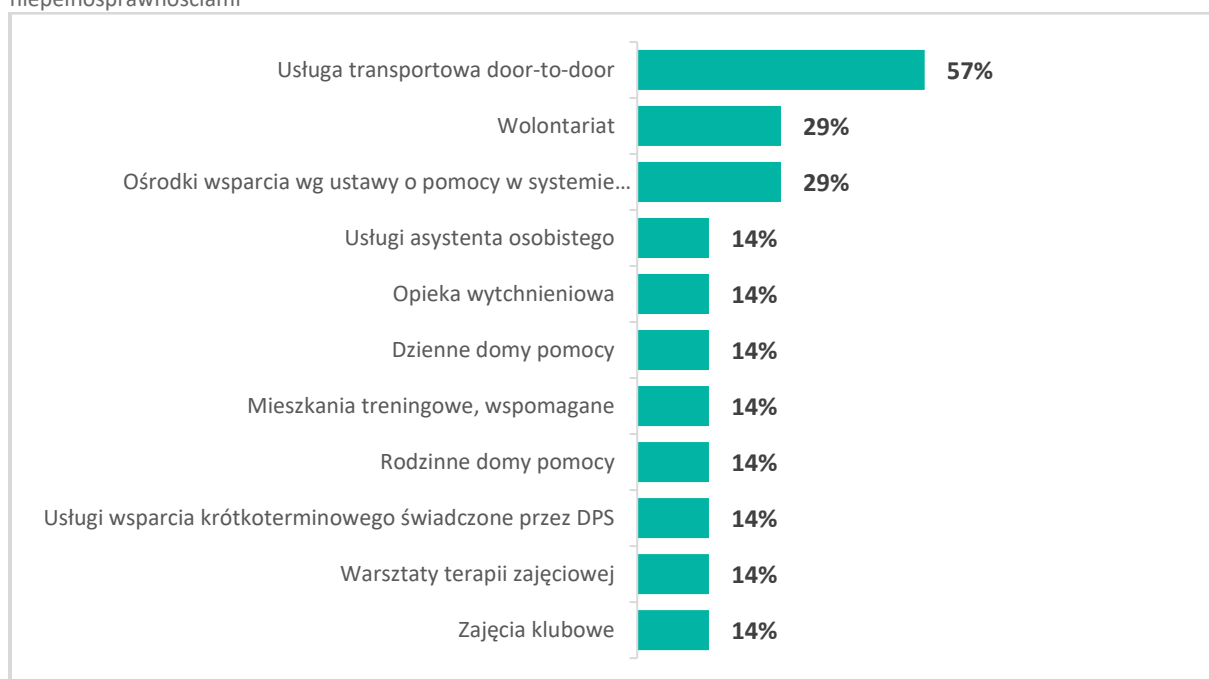
Wykres 72. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób starszych w postaci: rodzinne domy pomocy, usługa transportowa door-to-door, usług sąsiedzkich.

Wykres 73. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w postaci: usługa transportowa door-to-door, wolontariat, ośrodki wsparcia o jakich mowa w ustawie o pomocy społecznej świadczące wsparcie w systemie dziennym.

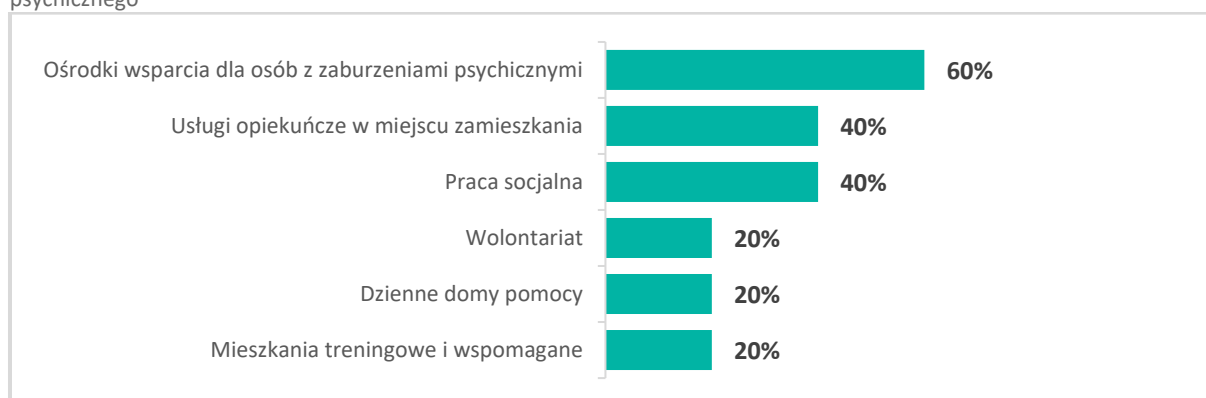
Wykres 74. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności w postaci: punktów pomocy doraźnej, noclegowni, ogrzewalni.

Wykres 75. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w postaci: ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym środowiskowe domy samopomocy i kluby samopomocy, usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, pracy socjalnej.

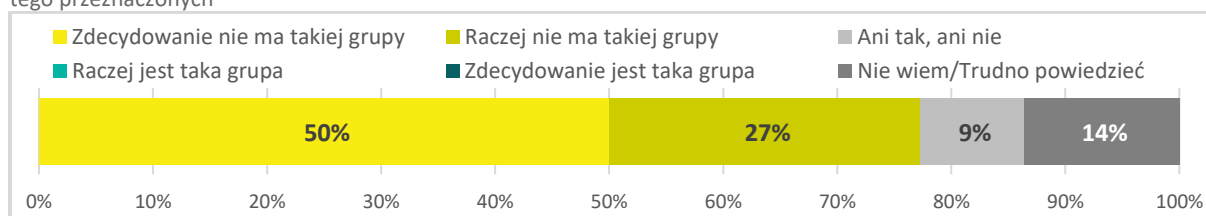
Wykres 76. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób rodzin z dziećmi w postaci: dostęp do specjalistycznego poradnictwa, warsztatów, terapii i innych działań wzmacniających rodzinę i podnoszących kompetencje rodzicielskie, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Wykres 77. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do grupy społecznej nie objętej wsparciem instytucji do tego przeznaczonych

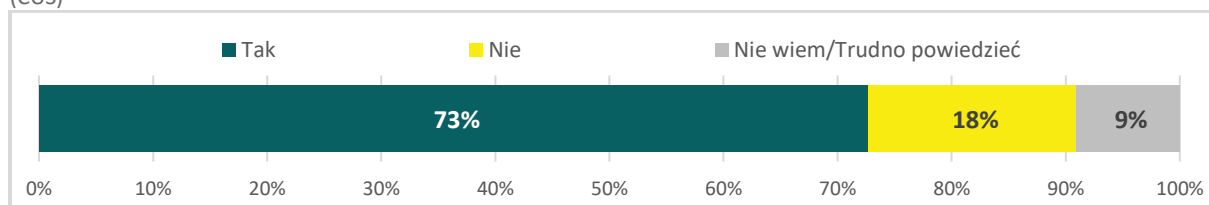
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pracownicy przebadanych instytucji w większości (77%) wskazują, że nie ma grupy społecznej, która nie jest objęta wsparciem instytucji do tego przeznaczonych.

V. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS)

Poniżej prezentujemy opinię przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS) na terenie gminy.

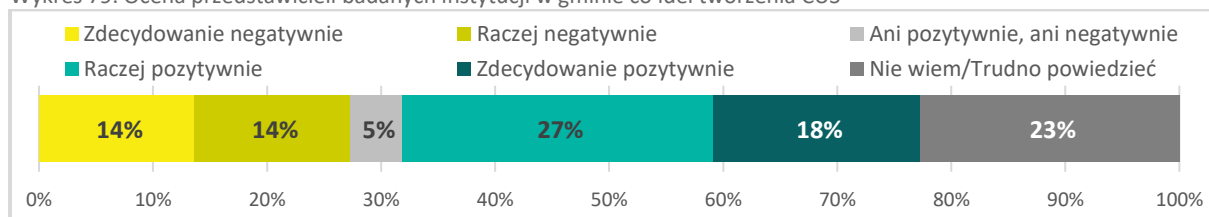
Wykres 78. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do znajomości idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS)

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Większość (78%) badanych instytucji w powiecie grodziskim słyszała o idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS).

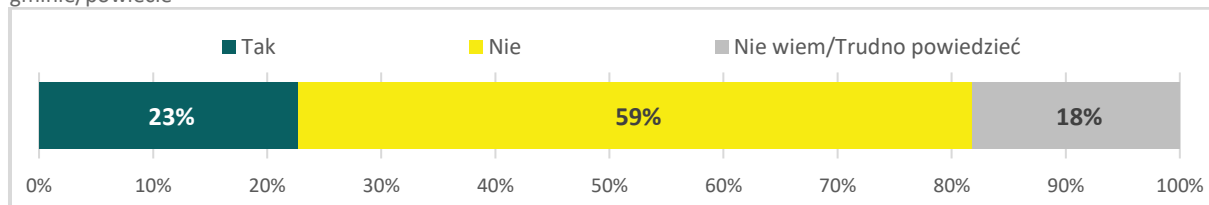
Wykres 79. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do idei tworzenia CUS

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Centrum Usług Społecznych to jednostka organizacyjna gminy utworzona dla jednej lub co najmniej dwóch gmin w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie określonych usług społecznych oraz koordynacji tych usług, zgodnie z Art. 9. ustawy o realizowaniu usług społecznych przez Centrum Usług Społecznych. Przedstawiciele badanych instytucji pozytywnie (45%) oceniają ideę tworzenia Centrum Usług Społecznych.

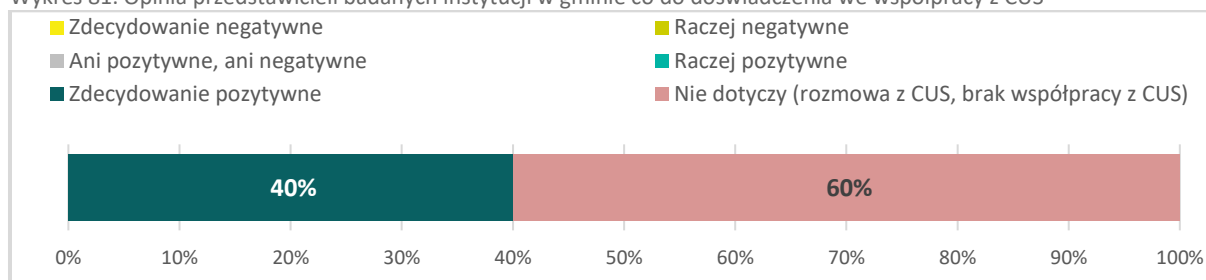
Wykres 80. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do wiedzy na temat funkcjonowania CUS w ich gminie/powiecie

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

23% przedstawicieli instytucji przyznała, że w ich gminie lub powiecie funkcjonuje CUS.

Wykres 81. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do doświadczenia we współpracy z CUS

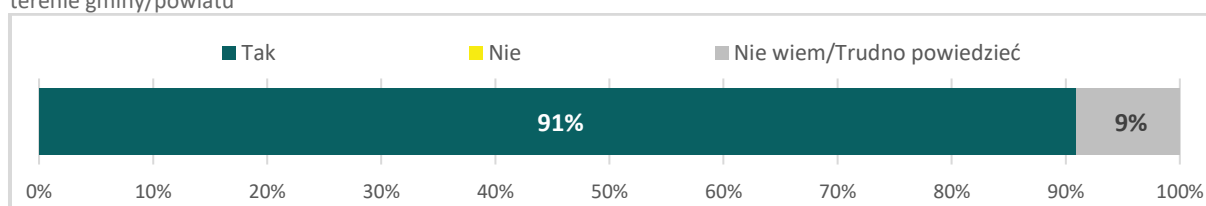
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Przedstawiciele badanych instytucji w gminie (40%) ocenili pozytywnie doświadczenia we współpracy z CUS.

VI. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy

Poniżej prezentujemy opinię przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gmin powiatu grodziskim.

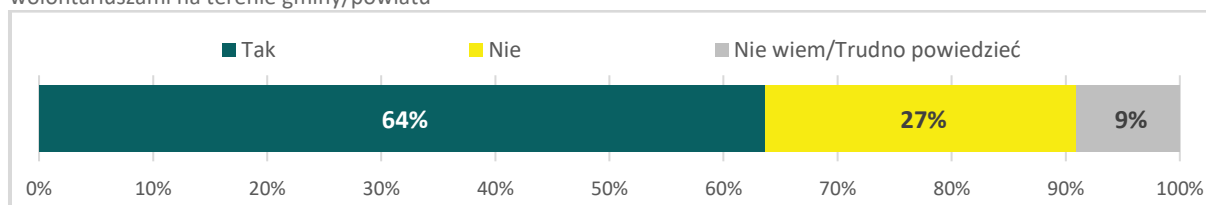
Wykres 82. Opinia przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO-sów) na terenie gminy/powiatu

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdecydowana większość (91%) przedstawicieli instytucji przyznała, że w ich gminie lub powiecie działają organizacje pozarządowe.

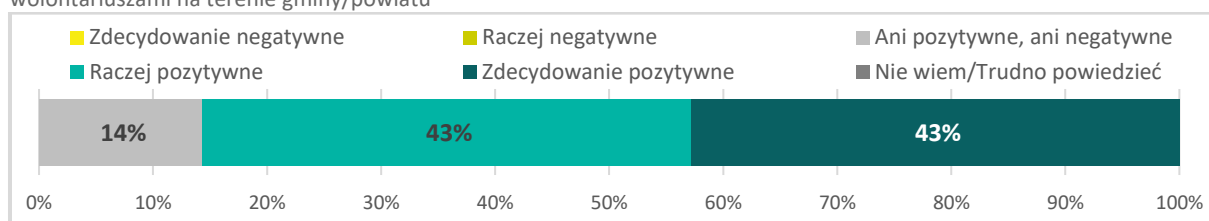
Wykres 83. Doświadczenie przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Większość (64%) przedstawicieli badanych instytucji, którzy mają świadomość działania na ich terenie organizacji pozarządowych, deklaruje doświadczenie współpracy z wolontariuszami lub organizacjami pozarządowymi.

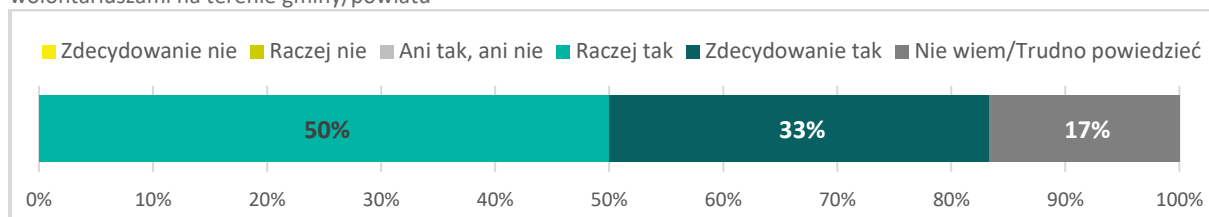
Wykres 84. Ocena doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu są pozytywne (86%).

Wykres 85. Zainteresowanie przedstawicieli badanych instytucji do nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Instytucje, które nie mają doświadczenia współpracy z wolontariuszami lub organizacjami pozarządowymi byłyby zainteresowane nawiązaniem współpracy z nimi (83%).

SPIS TABEL

Tabela 1. Sytuacja demograficzna w powiecie grodziskim w 2023 r.	15
Tabela 2. Sytuacja gospodarcza w powiecie grodziskim w 2023 r.	16
Tabela 3. Kapitał społeczny w powiecie grodziskim w 2023 r.	16
Tabela 4. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej na terenie powiatu grodziskiego	17
Tabela 5. Podmioty ekonomii społecznej na terenie powiatu grodziskiego	18
Tabela 6. Organizacje pozarządowe na terenie powiatu grodziskiego według rodzaju prowadzonej działalności	19
Tabela 7. Podmioty nie pomocowe na terenie powiatu grodziskiego	19
Tabela 8. Osoby korzystające z pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie grodziskim w 2023 roku	21
Tabela 9. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie grodziskim w 2023 roku w podziale na wiek i płeć	21
Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej w ośrodkach pomocy społecznej w powiecie grodziskim w 2023 roku	21
Tabela 11. Osoby korzystające z pomocy społecznej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w powiecie grodziskim 2023 roku	23
Tabela 12. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w 2023 roku w podziale na wiek i płeć	23
Tabela 13. Pomoc dla cudzoziemców w powiecie grodziskim w 2023 r.	27

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem płci respondentów	30
Wykres 2. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wieku respondentów	30
Wykres 3. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wykształcenia respondentów	30
Wykres 4. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów	30
Wykres 5. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji materialnej respondentów	31
Wykres 6. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem stopnia zadowolenia zamieszkiwania na terenie gminy przez respondentów	31
Wykres 7. Odsetek osób starszych wśród rodziny lub znajomych w ocenie badanych	31
Wykres 8. Ocena wsparcia osób starszych przez gminę	32
Wykres 9. Opinia badanych mieszkańców o wystarczalności usług oferowanych dla osób starszych ..	32
Wykres 10. Ocena badanych dostępności (uzyskania) usług dla osób starszych.....	32
Wykres 11. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych.....	33
Wykres 12. Korzystanie z usług społecznych przez osoby starsze	34
Wykres 13. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób starszych.....	34
Wykres 14. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby starsze	35
Wykres 15. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób starszych	35
Wykres 16. Odsetek osób z niepełnosprawnościami wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych	36
Wykres 17. Ocena wsparcia osób z niepełnosprawnościami przez gminę	36
Wykres 18. Opinia o wystarczalności usług oferowanych dla osób z niepełnosprawnościami	36
Wykres 19. Ocena dostępności (uzyskania) usług dla osób z niepełnosprawnościami	37
Wykres 20. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami.....	37
Wykres 21. Korzystanie z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami.....	38
Wykres 22. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami	38
Wykres 23. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami	39
Wykres 24. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami	40
Wykres 25. Odsetek osób w kryzysie bezdomności wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.	41
Wykres 26. Ocena wspierania osób w kryzysie bezdomności przez gminę.....	41
Wykres 27. Opinia o wystarczalności usług oferowanych dla osób w kryzysie bezdomności	41
Wykres 28. Ocena dostępności (uzyskania) usług dla osób w kryzysie bezdomności	42
Wykres 29. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności.....	42
Wykres 30. Korzystanie z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności.....	43
Wykres 31. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.....	43
Wykres 32. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności.....	43
Wykres 33. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności	44
Wykres 34. Odsetek osób w kryzysie zdrowia psychicznego wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych	44
Wykres 35. Ocena wspierania osób w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę	45
Wykres 36. Opinia o wystarczalności usług oferowanych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie	45

Wykres 37. Ocena dostępności (uzyskania) usług dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	45
Wykres 38. Potrzeba usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego w gminie	46
Wykres 39. Korzystanie z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego	46
Wykres 40. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego .	47
Wykres 41. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego	47
Wykres 42. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z problemami zdrowia psychicznego	48
Wykres 43. Odsetek rodzin zamieszkujących z dziećmi na terenie gminy	48
Wykres 44. Ocena wspierania rodzin z dziećmi przez gminę	49
Wykres 45. Opinia o wystarczalności usług oferowanych dla rodzin z dziećmi.....	49
Wykres 46. Ocena dostępności (uzyskania) usług dla rodzin z dziećmi.....	49
Wykres 47. Potrzeba usług społecznych dla rodzin z dziećmi	50
Wykres 48. Korzystanie z usług społecznych przez rodziny z dziećmi	51
Wykres 49. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla rodzin z dziećmi	51
Wykres 50. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez rodziny z dziećmi	52
Wykres 51. Brakujące w gminie usługi społeczne dla rodzin z dziećmi.....	52
Wykres 52. Dostępne i wykorzystywane usługi niepomocowe	53
Wykres 53. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług dla osób, które potrzebują pomocy DPS	54
Wykres 54. Potrzeba zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług dla rodzin lub osób sprawujących pieczę zastępczą nad dziećmi	54
Wykres 55. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług dla cudzoziemców i uchodźców.....	55
Wykres 56. Płeć uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne	56
Wykres 57. Wiek uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne	57
Wykres 58. Stanowisko uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	57
Wykres 59. Staż pracy uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	57
Wykres 60. Podmiot prowadzący dla instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli realizujących usługi społeczne.....	57
Wykres 61. Nazwa instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne	58
Wykres 62. Wiedza przedstawicieli badanych instytucji w gminie o rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	58
Wykres 63. Zrozumienie definicji deinstytucjonalizacji przez przedstawicieli badanych instytucji w gminie	58
Wykres 64. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do słuszności wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce	59
Wykres 65. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do potrzeby działań deinstytucjonalizacji w tych podmiotach	59
Wykres 66. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do realizacji lokalnego planu deinstytucjonalizacji	59

Wykres 67. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do rodzaju odbiorców usług społecznych	60
Wykres 68. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do pożądanego kierunku rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców	60
Wykres 69. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do barier w rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców	61
Wykres 70. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do gotowości tych podmiotów do rozwoju usług społecznych	61
Wykres 71. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.....	62
Wykres 72. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób starszych	62
Wykres 73. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami	63
Wykres 74. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności	63
Wykres 75. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	64
Wykres 76. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla rodzin z dziećmi	64
Wykres 77. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do grupy społecznej nie objętej wsparciem instytucji do tego przeznaczonych	64
Wykres 78. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do znajomości idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS)	65
Wykres 79. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do idei tworzenia CUS.....	65
Wykres 80. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do wiedzy na temat funkcjonowania CUS w ich gminie/powiecie.....	65
Wykres 81. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do doświadczenia we współpracy z CUS	66
Wykres 82. Opinia przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO-sów) na terenie gminy/powiatu	66
Wykres 83. Doświadczenie przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu	66
Wykres 84. Ocena doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu	67
Wykres 85. Zainteresowanie przedstawicieli badanych instytucji do nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu	67